

TRIMITAS

„PŪTVINSKIETĖS“ DAINOS

šauliškumas —
giminės istorijoje

9771392475004

1,99 €

IR AŠ REGĖJAU

Then I saw

2026
01-28 – 04-04

Vieno ryškiausių Ukrainos fotografų **Oleksandro Gliadelovo** nuotraukų iš karo Ukrainoje paroda Vytauto Didžiojo karo muziejuje (K. Donelaičio g. 64, Kaunas).

An exhibition of war photographs by one of Ukraine's most prominent photographers, **Oleksandr Gliadelov**, at the Vytautas the Great War Museum (K. Donelaičio g. 64, Kaunas)

Daugiau informacijos
www.vdkaromuziejus.lt

Rėmėjas

Organizatoriai

2026 M. NR.3 (1407)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2026
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 AŠ ESU ŠAULYS / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
„Pūtvinskietė“ Daina Kemeraitienė: šauliškumas slypi giminės istorijoje
- 6 ŠAULIAI 360° / VALDAS KILPYS
Vytautas Sinkevičius: „Gyvenimo kaip laikrodžio atgal nepasuksi“
- 10 VEIKLOS PULSAS / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Vilniaus knygų mugė: Gabrielius E. Klimenka apie išgyvenimo mitus ir išvykimo krepšį
- 12 JAUNIEJI ŠAULIAI / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Laikas jaunųjų šaulių žiemos stovyklose: Jaunojo šaulio lyderio (vadybos) kursas
- 14 ŠAULIAI STUDENTAI | SAJA / GRETA JATULIONYTĖ
Kaip prasidėjo mano kelias Šaulių sąjungoje ir Sajoje
- 16 PSICHOLOGINIS ATSPARUMAS / DR. MYKOLAS SIMAS POŠKUS
Išvenkime perdegimo
- 18 ATSPARUMAS DEZINFORMACIJAI / VILŪNĖ KAIRIENĖ
Kapčiamiesčio poligonas: kaip vietos konfliktas tapo informacinio karo scena
- 20 KIBERNETINIS SAUGUMAS
Radote informacijos apie save „Google“? Ekspertas įspėja, kodėl tai pavojinga
- 22 KARYBA / ŽIVILĖ STADALYTĖ
„Karus laimi ne herojai, o sistema“: pulkininkas E. Lastauskas apie pasirengimą gynybai
- 24 KULTŪRA / IEVA KRIVICKAITĖ
Kauno Vytauto Didžiojo 2-osios šaulių rinktinės vokalinis ansamblis „Žaibas“ dainuodamas plečia šaulių gretas
- 26 IŠMOKTOS PAMOKOS / EDUARDAS KLIMENKA, GABRIELIUS E. KLIMENKA
Kaip apsaugoti daiktus kuprinėje
- 28 VALIA PRIEŠINTIS / DR. AISTĖ PETRAUSKIENĖ
Lietuvos partizaninio karo kraštovaizdis. Tarp namų ir miško: slėptuvės ir žeminės partizaniniame kare
- 32 VIENA ISTORIJA / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Šaulių leidyba: kaip atsirado milijonai
- 34 ARSENALAS / VALDAS KILPYS
„STACCATO 2011 HD P4“: ergonomiškas, inovatyvus ir madingas
- 36 LINKSMAI / HERTA BURBĖ, ASTA JOLANTA MIŠKINYTĖ
Karikatūra „Vado žodis-įsakymas, bet kai viską supranti tiesiogiai...“

Išleidžiamas paskutinę kiekvieno mėnesio savaitę.

Kasdienės naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Lietuvos šaulių sąjunga

VYR. REDAKTORĖ Lina Kasparaitė-Balaišė
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORESPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

VIRŠELIO NUOTRAUKA: Daina Kemeraitienė.
NUOTR. AUT. L. Kasparaitė-Balaišė

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimenka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Gintautas Vasilevskis / išėivijos šaulys

Autorių dėmesiu – norinčius publikuoti savo parengtus straipsnius žurnale prašome su redakcija suderinti temą iš anksto, o medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

SPAUSDINO UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
[FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT](https://facebook.com/sauliusajunga.lt)

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami.

1

„PŪTVINSKIETĖ“ DAINA KEMERAITIENĖ: ŠAULIŠKUMAS SLYPI GIMINĖS ISTORIJOJE

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

Nuotraukos: D. KEMERAITIENĖS
ASMENINIS ARCHYVAS

1

Atsargos kapitonė Daina Kemeraitenė Lietuvos kariuomenėje tarnavo nuo 1990-ųjų, o vėliau tapo aktyvia LŠS ir V. Putvinskio-Pūtvio klubo nare. Su Daina kalbamės apie jos šeimos istoriją, tarnybos patirtį ir sportinį šaudymą, kuris tapo natūralia veiklos tąsa po tarnybos. Šioje sporto šakoje šaulė yra pasiekusi ne vieną svarią pergalę.

GENUOSE UŽKODUOTAS ŠAULIŠKUMAS

Daina yra dviejų tarpukario Lietuvai nusipelnusių asmenybių – plk. ltn. Juozo Papečchio ir mjr. Antano Petruškevičiaus – anūkė. Jos senelis iš motinos pusės, J. Papečkys, buvo ne tik Lietuvos karininkas, Klaipėdos sukilimo dalyvis bei krašto apsaugos ministras, bet ir vienas iš Lietuvos šaulių sąjungos (LŠS) kūrėjų. Pasak anūkės, senelis pasižymėjo ir kūrybiškumu: jis puikiai piešė, rašė eiles, o jo sukurti šaulių sąjungos ženklai šeimoje saugomi iki šiol.

2

1. Tarnyba Lietuvos kariuomenėje. Vizito metu su ryšininkais Vokietijoje Daina buvo vėliavnešė.

2. Dainos senelis Juozas Papečkys.

3. Kitas senelis – Antanas Petruškevičius.

4. Petruškevičių šeima.

5. Dainos senelė Marija Kasiulytė-Petruškevičienė, pas kurią ji praleido savo vaikystę, buvo aktyvi šaulė.

3

4

sukilėliai išnešė ir taip nuo sunaikinimo išgelbėjo daugybę dokumentų, kurie šiandien mums yra neįkainojama relikvija”, – pasakoja Daina.

DAINOS GYVENIMO VINGIAI

Daina dešimtmetį gyveno savo senelio Papečchio name, tačiau dėl didelių išlaikymo kaštų galiausiai buvo priversta jį parduoti. Šiuo metu Lazdijų rajone įsikūrusi moteris pasakoja, kad šis namas šeimai buvo gražintas 1990 metais. Tuo metu pati Daina gyveno Vilniuje, o į Kauną vėl persikėlė tik 2009-aisiais.

„Gimiau Kaune ir iki vienu metų gyvenau pas močiutę – dailininko Vytauto Kasiulio seserį Kasiulytę-Petruškevičienę, kuri tarpukariu buvo aktyvi šaulė. Tačiau mano mamai, kaip Papečkytei, okupacinė valdžia neleido gyventi Kaune, todėl ji turėjo persikelti į Vilnių. Kita mano močiutė, Papečkienė, mirė tremtyje, Jakucke”, – šeimos praeitį prisimena Daina.

Šiandien Daina yra aktyvi sportinio šaudymo entuziastė, pelniusi ne vieną prizinę vietą neįgaliųjų varžybose. Ši veikla jos gyvenime atsirado atsitiktinai.

5

1970 metų rugsėjį Kaune gyvenusiai močiutei mirus, Dainai teko persikelti pas tėvus į Vilnių. Čia ji pradėjo mokytis 23-iojoje vidurinėje mokykloje, tačiau vėliau buvo priversta ją palikti. „Perėjau į vakarinę mokyklą, kurioje ir gavau atestatą. Išėjti teko dėl to, kad mano auklėtoja, KGB darbuotoja, kartą tiesiai šviesiai pasakė: mokyklos aš nebaigsiu. Žinoma, viskas dėl šeimos istorijos”, – dalijasi pašnekovė.

Būdamą paauglė, Daina patyrė ir tiesioginį sovietų saugumo spaudimą: jai teko atlaikyti kratą namuose, ji buvo sulaukyta, kelias paras praleido apklausinėjama. Nepaisant kliūčių, baigusi vakarinę mokyklą ji įstojo į Vilniaus inžinerinį statybos institutą (VISI) ir įgijo inžinerės-geodezininkės specialybę. Gavusi paskyrimą į Kauno inžinerinių tyrimų institutą, Daina daugiau nei pusmetį važinėjo į Kauną iš Vilniaus. Galiausiai jai pavyko įsidarbinti sostinėje, Ryšių projektavimo ir konstravimo biure, kuriame dirbo iki pat 1990-ųjų. »

TARNYBA LIETUVOS KARIUOMENĖJE

1990 metų lapkritį Dainos gyvenimas pasuko krašto apsaugos link, kai Audrius Butkevičius pakvietė ją prisijungti prie tuometinio Krašto apsaugos departamento (KAD). Tačiau ši pažintis užsimezgė dar anksčiau – 1989 metais ekspedicijose prie Laptevų jūros, kuriose Daina dalyvavo net keturis kartus. Pradžioje vykusiu kartu su tremtiniais, ji ten praleido pusantro mėnesio ir kaip geodezininkė braižė planus, žymėjo kapus, statė paminklus bei ieškojo žuvusiųjų palaikų. Panašią misiją ji vykdė ir Altajaus krašte, padėdama generolo Stasio Raštiko artimiesiems grįžti į Lietuvą. Būtent vienoje iš šių kelionių užsimezgusi pažintis su būsimuoju KAD direktoriumi tapo lemtinga. 1990–1991 metais Dainai buvo patikėtos specialios užduotys, nes ji, anksčiau dirbusi Ryšių projektavimo ir konstravimo biure, disponavo sistemai svarbia informacija. Per Sausio įvykius ji budėjo Parlamente, tačiau stengėsi per daug nekristi į akis – tam padėjo ir trumpa, vyriško kirpimo šukuosena.

Po šių dramatiškų įvykių Daina liko tarnauti krašto apsaugoje, tačiau kabinetas darbas jos netraukė, tad ji pasirinko veiklą Karinės administracijos departamente. Būdamą atsakingą už pažymėjimų išdavimą, ji apvažiavo visas Lietuvos komendantūras. Vėliau, pasitelkusi savo profesines žinias, Daina tapo komisijos, atsakingos už Rusijos kariuomenės paliekamus objektus Marijampolėje, Kalvarijoje, Pajuostyje, Klaipėdoje bei Linkaičiuose, nare. Darbas neapsiėjo be sukrėtimų: 1993 metais inspektuojant rusų dalinį Linkaičiuose, jai į krūtinę buvo įremtas automatas – po šio incidento moteris sako pražilusį per vieną dieną. Sutvarkius išvedamos kariuomenės dokumentaciją, ji buvo paskirta kariuomenės vado pavaduotojo logistikai, šviesaus atminimo pulkininko Arvydo Lekavičiaus, referente-adjutante. Šį vadovą Daina iki šiol prisimena su didžiule pagarba ir ašaromis akyse, vadina jį nuostabi, itin žmogišku žmogumi, kuris jai atstojo tėvą.

Tuo metu kariuomenės vadovybėje dirbo trys referentės: Laima, Giedrė ir Daina. Vėliau dėl savo aistros trumpabanginių radijo mėgėjų veiklai pašnekovė buvo paskirta laikinai vadovauti Gynybos štabo ryšinių skyriui (J6). Šis pomėgis ją lydė iki šiol – savo radijo šaukinį ji tebe naudoja asmeniniame elektroninio pašto adrese. Susilaukusi trečiosios atžalos ir grįžusi iš motinystės atostogų, Daina savo tarnybą tęsė NATO kodifikavimo biure, kuriame dirbo iki pat išėjimo į atsargą 2005 metais.

6

7

8

9

6. Dainos tėtis Antanas, gimęs Alytuje, nuo mažumės irgi buvo šaulys, o šešerių metų buvo apdovanotas.

7. Šaulio pažymėjimas. Tėtis Antanas atkūrus Lietuvos šaulių sąjungą, 1990 metais, tapo jos nariu.

8. Sportinio šaudymo varžybos – Dainos užsiėmimas, kurį ji propaguoja iki šiol.

9. Šaudymo varžybų dalyvių apranga išsiskiria savo išvaizda, bet Daina jų metu labiausiai džiaugiasi naujomis pažintimis.

IŠĖJUS Į ATSARGĄ

Išėjusi į atsargą, Daina savo sukauptą patirtį sėkmingai pritaikė civilinėse apsaugos tarnybose. Pradėjusi dirbti įmonėje „Vilniaus skydas“, ji baigė specialius teorinius ir šaudymo kursus. Pastarieji jai nebuvo naujiena – tarnaudama kariuomenėje ji jau buvo perėjusi ugnies krikštą ir išmokusi valdyti įvairių iš Švedijos gautą ginkluotę. Nors tiesioginis darbas apsaugos įmonėse vyko prie kompiuterio, kariška disciplina ir įgūdžiai suteikė tvirtą pagrindą. Vėliau, dirbdama kitoje saugos bendrovėje, Daina tapo atsakinga už Teisingumo ministerijos apsaugą. Tačiau būtent čia ją netikėtai užklupo rimti sveikatos išbandymai. Dėl išryškėjusių stuburo problemų ji nebegalėjo dirbti visu krūviu, todėl nuolatinio darbo teko atsisakyti. Šis gyvenimo posūkis atvedė šeimą į Kauną. Vyru tapus tolimųjų reisų vairuotoju, Daina nusprendė prie jo prisijungti – kartu jie leidosi į kelią po Europą, o ji tapo nepažinoma bendražyge ilgoje kelionėse.

KAIP ATsirADO ŠAUDYMO SPORTAS

Šiandien Daina yra aktyvi sportinio šaudymo entuziastė, pelniusi ne vieną prizinę vietą neįgaliųjų varžybose. Ši veikla jos gyvenime atsirado atsitiktinai, kai Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Kauno skyrius ieškojo moters, galinčios atstovauti sąjungai šaudymo rungtyje. Nors Daina tiksliai nepamena, kada tai įvyko – galbūt prieš keturiolika metų, – pirmasis bandymas buvo toks sėkmingas, kad kvietimai į varžybas pasipylė vienas po kito. Likus vos trimis mėnesiams iki Pasaulio lietuvių žaidynių Kaune, ji pradėjo intensyviai treniruotis ir iškovojo prizinę vietą, o 2019 metais Pasaulio veteranų varžybose Vokietijoje savo amžiaus kategorijoje užėmė aukštą devintąją vietą. Nors šiuo metu jai trūksta nuolatinės vietos treniruotėms, Daina ir toliau aktyviai dalyvauja varžybose, atstovaudama Kauno neįgaliųjų rekreacijos ir sporto klubui „Santaka“ bei Kauno sportinio šaudymo klubui.

Žvilgtelėję į Lietuvos šaudymo sporto sąjungos interneto puslapį, pamatysime, kad D. Kemeraitienė yra dalyvavusi daugybėje varžybų – jų čia suminėta net 24. Paklausta, kurios jai įsiminė labiausiai, Daina išskiria pastarąsias – Alytuje vykusias „Lietuva 2025. WSPS Grand Prix“. Tai vienas svarbiausių paralimpinio sporto renginių Lietuvoje – tarptautinės šaudymo iš pneumatinių ir mažo kalibro ginklų varžybos, skirtos sportininkams su negalia. 2025 metų lapkritį vykusiam turnyre jėgas išbandė atletai iš įvairiausių pasaulio šalių.

10

11

„Dalyviai atvyko iš Pietų Korėjos, Puerto Riko, Čilės, Didžiosios Britanijos, Suomijos, Lenkijos, Ukrainos bei Baltijos šalių. Užėmiau vienuolitą vietą – man tai didelis pasiekimas, nes varžybose dalyvavau be treniruočių, mat tiesiog neturiu tam sąlygų. Kiekvienos varžybos turi savo plusų ir minusų, tačiau šios kol kas įsiminė labiausiai dėl užmegztų pažinčių: susipažinau su pora iš Puerto Riko, su kuria bendraujame iki šiol, taip pat susidraugavome su viena moterimi iš Škotijos“, – pasakoja Daina.

ŠAULIŲ SĄJUNGOS IR V. PŪTVIO-PUTVINSKIO KLUBO LINK

Pasak Dainos, Lietuvos šaulių sąjungą jos gyvenime buvo visada, tačiau tarnybos Lietuvos kariuomenėje metu ji negalėjo būti šaule.

„Kol gyvenau Vilniuje, su šauliais neturėjau tokio glaudaus ryšio, o persikėlus į Kauną santykiai pasikeitė. Kartą susitikau

10. Su šauliškų idėjų puoselėtojais. LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo organizuotame renginyje Lietuvos karininkų ramovėje, 2026 metų sausio 9 dieną.

11. D. Kemeraitienei buvo įteiktas medalis „Šaulys – laisvės gynėjas“. LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo organizuotas renginys Lietuvos karininkų ramovėje, 2026 metų sausio 9 dieną.

su senu pažįstamu Stasiu Ignatavičiumi, LŠS V. Pūtvio-Putvinskio klubo prezidentu. Jis pasiūlė nieko nelaukti ir prisijungti prie sąjungos. Taip oficialiai tapau šaule, daviau priesaiką, o po kurio laiko įstojau ir į V. Pūtvio-Putvinskio klubą. Dalyvaudavau įvairiuose renginiuose, minėjimuose ir kitose veiklose“, – prisimena pašnekovė.

Persikėlus gyventi į Lazdijų rajoną, Dainai buvo patikėta rūpintis Seinų ir Beržininkų kapinėse palaidotų kovotojų už Lietuvos laisvę kapais. „Esu atsakinga už šių kapų priežiūrą: juos tvarkau, uždegu žvakių, aprišu trispalvėmis juostelėmis, – savo veiklas vardija septintą dešimtį perkopusi moteris. Seinų kapinėse ji netikėtai atrado ir savo prosenelio Lauryno [A. Petruškevičiaus tėvo] kapą. – Dabar tai yra pagrindinė mano, kaip klubo narės, veikla.“ ×

VYTAS SINKEVIČIUS: „GYVENIMO KAIP LAIKRODŽIO ATGAL NEPASUKSI“

2

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS

Kolekcionavimas – tai ne tik pomėgis ar daiktų kaupimas. Šis reiškinys lydi žmoniją per visą jos istoriją, atspindėdamas įvairių epochų vertybes, kultūrinius pokyčius bei asmeninius siekius. Tarp šaulių gausu aistringų kolekcininkų: nuo antsiuvų ir ženkliukų iki ginklų ar net karinės technikos. Mūsų organizacija vienija žmones, per šiuos eksponatus saugančius istorinę atmintį.

1. P. Vytautas gyvena tiksinčių, mušančių ir nuolat laiką skaičiuojančių mechanizmų draugijoje.

2. Brangiausias kolekcijos eksponatas – laikrodys, likęs iš vaikystės sodybos.

2

Tačiau šį kartą pasukome pamiškėje stovintio namo su dailiais laikrodžiais link...

NAMAS SU LAIKRODŽIU

Rasti Vytautą Sinkevičių nesunku: miestelio pakraštyje stovintis rąstinis namelis iškart patraukia akį savo dailumu ir keliais išorėje kabančiais laikrodžiais. Tokius įprasta matyti stotyse, o ne miško apsuptyje, – šmėstelė mintis, tačiau greitai viskas stoja į savo vietas. Čia gyvena laikrodžiai. Ir šiek tiek – pats Vytautas.

Iš tiesų Vytautas gyvena greta stovinčiame name, o jo butas – sausakimšas laikrodžių.

„Žmona jau kurį laiką ragina juos išnešti, sako, vietą užima“, – juokiasi pašnekovas. Kad ir kaip būtų, rąstinis namelis buvo statomas būtent laikrodžiams, nors jame telpa ir žmonės. Užsiplikome kavos, įsitaisome ir pradėdami pokalbį. Fone nuolat aidai tiksėjimas ir dūžiai, o išmušus valandai pasijunti tarsi sėdėtum pačiame orkestro viduryje.

„Čia kaip gyventi prie geležinkelio, – sako Vytautas, – ilgainiui pripranti ir triukšmo nebegirdi.“ Tik įžengus į vidų galva ima sukstis nuo gausos: sunku būtų rasti sieną, ant kurios nekabėtų ar prie kurios nestovėtų koks nors laikrodys. Paklaustas, kiek tiksliai jo kolekcijoje yra šių mechanizmų,

šeimininkas prisipažįsta nežinantis. Spėja, kad jų – per šešis šimtus. Dalis jų dar remontuojami, kiti būte laukia savo eilės, tad kolekcija nuolat migruoja ir keičiasi.

VYTAS, TREMTIES VAIKAS

„Mano tėvas tarnavo Dragūnų batalione. Atėjus sovietams, atsirado dvylika karių, kurie griežtai atsisakė jiems prisiekti. Tarp jų buvo ir mano tėvas. Keturi iš jų – Kauneckas, Sirtautas, Juodis ir tėvas – buvo nuteisti mirties bausme sušaudant. Pirmiesiems dviem nuosprendis buvo įvykdytas, o tėvas liko gyvas – mirties bausmė jam buvo pakeista tremtimi į Vorkutos lagerius“, – pasakoja Vytautas.

Įdomu tai, kad visos trys Vytauto mamos seserys taip pat iškėję už politinių kalinių – taip susibūrė savotiška disidentų giminė. Šeimai gyvenant Krasnojarsko srityje, ten ir gimė V. Sinkevičius. Aštuntajame dešimtmetyje pašnekovas baigė Žemės ūkio akademiją ir gavo paskyrimą dirbti girininku Jonavos miškų ūkyje. Vėliau keliai atvedė į Pakaunę, kur Vytautas susipažino su žymiais vietos laisvės kovotojais ir periodiškai su jais susitikdavo savo prižiūrimuose miškuose.

Vytautas Balsys-Uosis, Povilas Pečiulaitis-Lakštingala ir kiti iškilūs vyrai buvo nuolatiniai jo svečiai. „Man įstrigę P. Pečiulaičio-Lakštingalos žodžiai. Jis yra pasakęs: jei ne partizanai, visa Pakaunė būtų pilna atėjų. Jie lankydavo ir įspėdavo tuos, kurie apsigyvendavo tremtinių namuose. Antro įspėjimo nebūdavo – kai kam už svetimo turto pasisavinimą teko „prigulti po velėna“, – partizano pasakojimus prisimena Vytautas. Jis yra girdėjęs, kad po kelių tokių partizanų reidų atvykėlius iš Sovietų Sąjungos vietos valdžiai tekdavo apgyvendinti prievarta – visi paniškai bijojo prarasti galvą.“

KURIS BRANGIAUSIAS?

Šeimininkas prasitaria iš anksto nuspėjantis visus klausimus, kuriuos jam užduoda žurnalistai. Žvelgdamas tiesiai į akis ir šypsodamasis jis paklausia, ar aš taip pat norintis sužinoti, kuris kolekcijos laikrodys yra pats brangiausias. Pasidaro kiek nejauku – iš tiesų šį klausimą planavau užduoti tik pokalbio pabaigoje. „Jei jau taip – sakykite“, – priimu jo mestą iššūkį. »

Kai ateina metas laiką atsukti, jis tiesiog valandai sustabdo savo laikrodžius.

O tada – vėl gyvena savo laiku.

„Vertę matuoju ne pinigais. Nieko neperku antikvariatuose, man pakanka turgų ir mugių. O brangiausias – štai šis „Junghans“, – rodydamas jį iš pirmo žvilgsnio visai neypatingą mechanizmą, sako Vytautas. Jis pasakoja, kad senelis, būdamas stiprus ūkininkas, šį laikrodį pirko Griškabūdyje dar tarpukariu. Paklojo šimtą litų – anuomet tai buvo dideli pinigai, už kuriuos galėjai nusipirkti karvę. Senelis valdė per 70 hektarų žemės, tad nenuostabu, kad 1948-aisiais, kai vyko masiniai ūkininkų trėmimai, jis taip pat pateko į sąrašus.

Brangųjį laikrodį priglaudė ir išsaugojo atskirai gyvenusi senelio sesuo. Šeimai grįžus iš tremties ir pradėjus naują gyvenimą, vokiškasis mechanizmas vėl sugrįžo į namus. Nė karto neremontuotas, jis iki šiol sėkmingai skaičiuoja laiką Vyto namelyje. „Tai vienintelis likęs tėviškės prisiminimas, todėl man jis – pats brangiausias“, – atvirauja pašnekovas.

Vyto kolekcijoje dominuoja vokiški, amerikietiški, prancūziški ir švediški laikrodžiai. „Rusiškų nevertinu, bet šiek tiek turiu – gal kokius trisdešimt“, – tarsi teisingdamasis priduria šeimininkas.

SUŠAUDYTAS VYTIS

Vytautas prisimena, kaip kartą pirksdamas stalą iš to paties pardavėjo sulaukė pasiūlymo įsigyti ir laikrodį. Ant jo išgraviruoti skaičiai byloja, kad mechanizmas pagamintas 1918 metais, o apačioje puikuojasi įrašas „Laisva Lietuva“. Kolekcininkas spėja, kad tarpukariu šis laikrodis puoše kokio nors valstybės tarnautojo ar karininko kabinetą.

3

4

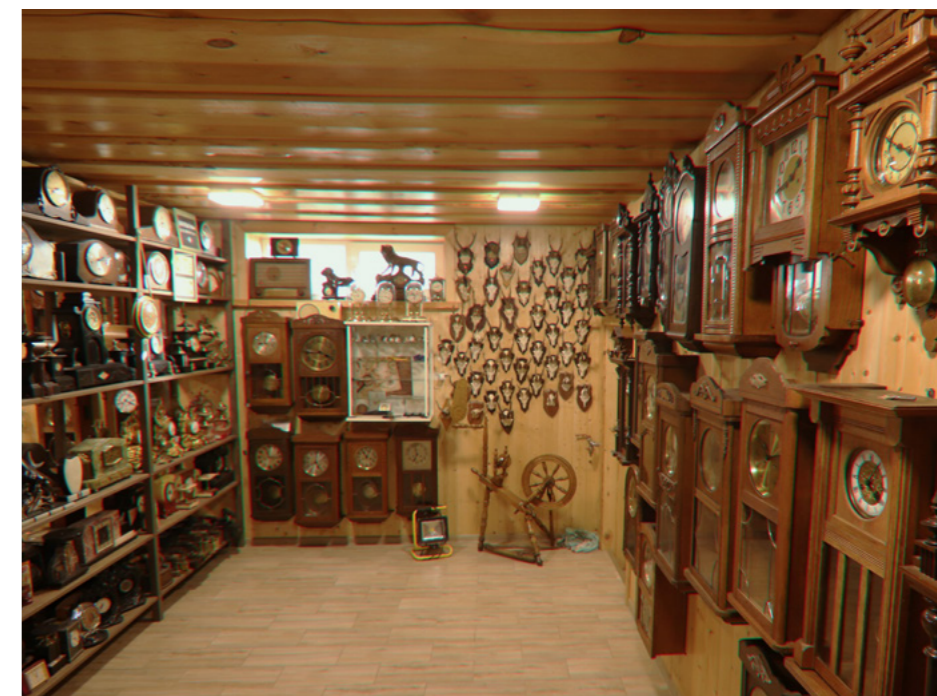

3. Sušaudytas laikrodis su Vyčiu ir žurnalo „Miškai“ viršelis.

4. Vienas seniausių kolekcijos eksponatų pagamintas 1773 metais.

5. Visi kambariai skirti laikrodžiams.

„Mano tėvas tarnavo Dragūnų batalione. Atėjus sovietams, atsirado dvylika karių, kurie griežtai atsisakė jiems prisiekti. Tarp jų buvo ir mano tėvas“.

5

Atėję okupantai jį pavertė taikiniu: į laikrodį šaudyta pneumaticiniu šautuvu – iki šiol aiškiai matomos švininių kulku paliktos žymės.

„Spėju, kad tai buvo oficialus valstybės tarnautojų laikrodis, – pasakoja kolekcininkas. – Pamenu, kai dirbau girininku, vartydamas žurnalą „Miškai“ ant viršelio pamačiau lygiai tokį patį.“ Nors vėliau Vytautui nepavyko išsiaiškinti, kaip ši fotografija pateko ant žurnalo viršelio, jam nekyla abejonių: abu laikrodžiai identiški. Tai patvirtina, kad jų būta ne vienetinių – jie buvo gaminami centralizuotai ir dalijami valstybės pareigūnams.

Pasukus kalbą apie sezoninį laiko keitimą, paaiškėja viena griežta taisyklė: rimtų mechaninių laikrodžių rodyklių nevalia sukuti atgal – tai kenkia jų subtiliems mechanizmams. „Aš visuomet sakau: kaip gyvenimo atgal nepasuksi, taip ir laikrodžio“, – išmintimi dalijasi tremtyje gimęs vyras. Kai ateina metas laiką atsukti, jis tiesiog valandai sustabdo savo laikrodžius. O tada vėl gyvena savo laiku.

ŽINOTI DERAMĄ LAIKĄ

Pasiteirauju Vyto nuomonės apie šiaudien Lietuvoje populiarėjančius „lietuviškus“ rankinių laikrodžių prekių ženklus „Nemuną ir Nerį“, „Taurą“ ir kitus. Kolekcininkas kiek abejoja jų autentiškumu, tačiau užsimena, kad jubiliejaus proga yra gavęs gana prašmatnų rankinį laikrodį. Vis dėlto ši tema jam priminė dar vieną istoriją, kurią kadaise išgirdo iš P. Pečiulaičio-Lakštingalos.

Šie vyrai, tikros vietos miškų legendos, partizanavo aplinkiniuose miškuose. Tačiau kovai reikėjo ne tik drąsos, bet ir maisto bei kitų atsargų. P. Pečiulaitis-Lakštingala pabrėždavo, kad tokiose operacijose laikas buvo kritinis veiksnys. Per ryšininkus partizanai suzinodavo tikslų metą, kada vietos parduotuvę pasieks naujos prekės. Čia jiems slapta talkindavo pardavėjos. Laisvės kovotojai pasirodydavo su arklių kinkiniais ir operatyviai išsigabendavo viską, kas padėdavo išgyventi miške.

Tik praėjus kuriam laikui – paprastai po geros valandos – pardavėjos skambindavo „kam reikia“ ir pranešdavo: „Vėl miškiniai mus apšvarino.“ Baigdami pokalbį sutariame, kad viską gyvenime dera daryti savo laiku: neskubant, bet užtikrintai. O fone, skrosdami tylą, savo ritmą nenuitildami muša šimtai laikrodžių... x

+ Žvelgdamas tiesiai į akis ir šypsodamasis jis paklausia, ar aš taip pat norintis sužinoti, kuris kolekcijos laikrodis yra pats brangiausias.

VILNIAUS KNYGŲ MUGĖ: GABRIELIUS E. KLIMENKA APIE IŠGYVENIMO MITUS IR IŠVYKIMO KREPŠĮ

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

Nuotrauka: VALDAS KILPYS

Šių metų Vilniaus knygų mugėje tarp tūkstančių naujų leidinių išsiskyrė dvi Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės 1039-osios civilinės saugos kuopos vado, teologo, religijotyrininko, dr. Gabrieliaus E. Klimenkos knygos „Kiti išgyvenimo mitai, kurie gali būti lemtingi“ ir „Išvykimo krepšys: išsamiai“.

Pats autorius neslepia, kad bene daugiausia dėmesio teko būtent išvykimo krepšio temai. Tuo įsitikinome ir mes, keturias dienas praleidę šaulių stende, kur netrūko susidomėjimo tiek šaulių veiklomis, tiek dronais, tiek pirmosios pagalbos veiklomis, tiek ir išvykimo krepšio turiniu. Šiek tiek aprimus renginio šurmuliui kalbamės su knygų autoriumi, broliu šauliu Gabrieliumi.

Vilniaus knygų mugėje tradiciškai šauliai turėjo savo stendą, kuriame, be kitų veiklų, buvo ir išvykimo krepšio tema. Į šaulių stendą užsukę lankytojai aktyviai domėjosi šia tema. Kartkartėmis sulaukdavome ir pačių gerbėjų su klausimais: „O kur rasti šaulių Gabrielių?“ Gabrieliau, kaip pats vertinate šių metų Vilniaus knygų mugę? Ar tikėjotės tokio susidomėjimo jūsų knygomis?

Knygų mugė kaip visada buvo šauni. Pats joje nuolat dalyvauju jau gerus dvidešimt metų ir keliskart teko dalyvauti kaip knygų autoriui. Bet šis kartas buvo kitoks.

3

Viena vertus, pasirodė dvi knygos vienu metu, kita vertus, kai parašai vienuolika knygų, daraisi jau žinomu autoriumi, tad ir buvimas pasidaro visiškai kitoks. Šiomet kaip niekada daug autografų išdalijau, kas patį šiek tiek nustebino.

Kokios reakcijos ar pokalbiai su lankytojais įstrigo? Kuo jie domėjosi labiausiai?

Lankytojai labai domėjosi išvykimo krepšio klausimais. Apie jį teko pakalbėti visuose trijuose stenduose, kuriuose buvau renginio metu. Stebina tai, kad žmonės, sustoję prie šaulių sąjungos stendo, skyrė visą valandą paklausti apie išvykimo krepšį, pirmąją pagalbą ar dronus. Tai neįtikėtina, nes žmonės juk į mugę ateina pirkti knygų [šypsosi].

Labiausiai į atmintį įsirėžė vienas pokalbis su knygos „Išvykimo krepšys: išsamiai“ skaitytojais. Viena močiutė, pavarčiusi knygą, tarė: „Šitą knygą būtina pirkti. Mūsų vyrai, ko tik paklausi, vis sako, kad krepšio nesikraus, nes ant aukšto turi kuprinę. Jie netiki, kai sakau, kad pasiruošti reikia iš anksto – ištikus nelaimėi, laiko paieškoms ir kovimuisi tiesiog nebus.“ Toks sąmoningas požiūris į pasirėngimą ekstremaliosioms situacijoms išties džiugina.

Šiais metais Vilniaus knygų mugėje pristatėte dvi savo naujas knygas. Kodėl nusprendėte kalbėti būtent apie „mitus“? Kiek jie realiai daro žalos pasirėngimui ekstremaliosioms situacijoms?

Modernūs mitai mane domina jau seniai. Pirmoji mano knyga vadinosi „Paranormalių mitų griovėjas“, vėliau moksliniuose straipsniuose ir disertacijoje grioviau nusistovėjusius teologinio pobūdžio mitus. Besigilindamas į išgyvenimo ir ekstremaliųjų situacijų temas pradėjau pastebėti neatitiktumus tarp to, ko mokoma išgyvenimo kursuose ir literatūroje. Pradėjau tikrinti, kas veikia, o kas ne. Išgyvenimo mitų pradžia laikyčiau „susikirtimą“ su instruktoriumi kariuomenės vedamame išgyvenimo kurse: instruktorius aiškino, kad radęs katalikų bažnyčią ir pažūrėjęs, kur yra altorius, žinosi, kur yra rytai, nes jie atseit visada būna rytinėje bažnyčios

1

pusėje; pasakiau, kad taip nėra, jis pareiškė, kad tai dogma, bandymas aiškinti, kad esu teologijos mokslų daktaras ir geriau žinau, nieko nedavė, tuomet ėmiausi mokslinio tyrimo. Ištyriau penkiasdešimties bažnyčių altorių padėtį ir tik tris radau, kurių altorius rodė rytų kryptį. Vėliau užsikabinau už temos ir taip atsirado dvi dalys išgyvenimo mitų, dabar rašau trečiąją.

O kuo pavojingi tokie mitai? Jie iškreipia realybę. Žmogus, patekęs į realią ekstremaliąją situaciją, bandydamas jais vadovautis, gerokai sumažins savo galimybes išgyventi. Pavyzdžiui, galvodamas, kad į nešvarų vandenį įmerkęs sidabrinį šaukštelį galėsi išvalyti vandenį, mirsi anksčiau laiko, nes didelis sidabro kiekis, nors ir gali šiek tiek pristabdyti bakterijų dauginimąsi, negali išvalyti vandens.

Kurie trys mitai, jūsų nuomone, yra dažniausi tarp gerai pasiruošusiais save laikančių žmonių, galbūt ir šaulių?

Pirmasis – pasiklydus reikia žiūrėti į samanas, nes jos auga šiaurinėje medžio pusėje. Iš tiesų žiūrėjimas į samanas padeda tik tiek, kad žalia spalva ramina, jos niekaip nerodo, kur yra šiaurės kryptis, nes auga ten, kur joms patogiu. Analo-giška situacija ir dėl kerpių ir skruzdėlynų.

Antrasis – šiaurinė žvaigždė yra ryškiausia. Iš tiesų ryškiausi dangaus šviesuliai naktiniame danguje yra planetos (Jupiteris, Saturnas ir Venera) ir kai kurios žvaigždės, tokios kaip Sirijus. Pati šiaurinė yra tokia blanki, kad mieste jos dėl šviesos triukšmo kartais nė nematyti.

Trečiasis – šaltinių vandenį galima gerti nevirintą, nes jis visuomet švarus. Tiesa ta, kad bet kokį vandenį, kurį imame iš atvirų vandens telkinių, turėtume filtruoti, virinti ar išvalyti kitokiais būdais. Mes nežinome, per kur atiteka šaltinis, gal jis teka pro kokią nors išvietę ar pan. Tarkime, prie Vilniaus yra vienas šaltinis, kur daug kas važiuoja semtis vandens, nes jį atseit sveika gerti. Tačiau kiekvienais metais žiniasklaidoje matau perspėjimus, kad to šaltinio vanduo užterštas fekalinėmis, legionelių bakterijomis ar dar kokiu nors kitu brudu.

Tai, ko gero, būtų trys dažniausiai girdimi mitai, nors, aišku, specialiai netyriau. Kai dviejose knygose aprašai 215 išgyvenimo mitų ir dar turi ką pasakyti trečioje dalyje, labai sudėtinga išskirti tuos „pačius pačiausius“ ir labiausiai paplitusius.

Kaip šauliams atpažinti, kad jie patenka į „mitų spąstus“, ir kaip jų išvengti?

Lengviausias būdas – perskaityti mano knygas [šypsosi]. Kalbant rimčiau, vadovautis principu „trust no 1“. Nepriimti akiai jokios informacijos ir viską tikrinti. Ir geriausia tikrinti prieš realų įvykį, o ne jo metu. Dėl išgyvenimo ir pasirėngimo ekstremaliosioms situacijoms literatūros ir mokymų yra viena problema: daug kas perduodama žodine tradicija ir netikrinama. Tarkime, tą patį mitą apie bažnyčią kaip orientyrą rytų kryptį nustatyti galima rasti ir „Lietuvos kareivio knygoje“, ir „Išgyvenimo atmintinėje“, ir labiau mėgėjiškoje literatūroje. Tikrai nemenkinu autoritetų, nes kiekvienas tikime vienokiais ar kitokiais mitais, net ir aš. Net ir būnant išgyvenimo ar bet kokios kitos srities specialistu, ne visada kils mintis tikrinti, rodos, visiems nuo seno žinomą dalyką. Tad ką mes galime padaryti, tai pažinti ir viską tikrinti, tam, kad sumažintume tų mitų skaičių.

Išvykimo krepšio tema žmones Vilniaus knygų mugėje labai domino. Bent tokį išpūdį pavyko susidaryti stebint lankytojus šaulių stende. Ką jums pačiam reiškia matyti tokį didelį visuomenės susidomėjimą išvykimo krepšio tema? Ar tai signalas apie augantį sąmoningumą?

Taip, sąmoningumas ir susidomėjimas išvykimo krepšio tematika auga. Gal ne tokiais dideliais tempais, kaip norėtusi. Vis dažniau išgirstu, kad žmonės jau susikomplektavę savo išvykimo krepšius, o paskaitose neberekia įrodinėti, kad išvykimo krepšys reikalingas. Žinoma, pasitaiko visokių keistų mitų apie išvykimo krepšį ir ekstremaliąsias situacijas, tačiau jie retai kada būna kritiškai pavojingi. Labai viluosi, kad mano knygos padės auginant sąmoningumą ir visuotinį pasirėngimą krizėms.

Kokia dažniausia klaida, kurią daro žmonės, komplektuodami išvykimo krepšį?

Dažniausia klaida yra manymas, kad susikrovęs išvykimo krepšį prisišauksiu nelaimę, kai jo reikės. Tai savotiškas prietarais grįstas mąstymas. Kita problema – pernelyg ilgas planavimas. Kaip sakau mokymų metu: „Išvykimo krepšys turėjo būti sukomplektuotas jau vakar“, tačiau matau, kad dažnas vis dar yra pusiau sukomplektuoto krepšio stadijoje.

Taip pat dažna klaida yra netinkamas maisto pasirinkimas. Dažniausiai į išvykimo krepšį dedami konservai. Tačiau jei aš nepratęs jais misti kasdien, greičiausiai turėsiu problemų dėl žarnyno, nes konservai patys savaime nelabai draugauja su mūsų skrandžiu, o čia dar prisidės stresas ir pakitusi mityba. Geriausia dėtis, pavyzdžiui, turistinius liofilizuotus maisto sausius davinčius. Jie lengvai virškinami, lengvai pagaminami ir maistingi.

Taip pat dažna klaida – per sunkus išvykimo krepšys. Kažkodėl dažnas laikosi mito, kad išvykimo krepšys turi sverti 30 kilogramų, tačiau tokį svorį didelį atstumą gali nešti tik rimtą fizinį pasirėngimą turintis asmuo. Išvykimo krepšys turėtų būti kuo lengvesnis, tačiau neturėtų viršyti penktadalio nešančiojo asmens svorio.

Ar šaulių išvykimo krepšys kuo nors skiriasi nuo „civilinio“? Gal yra elementų, kurių šauliai tikrai negali ignoruoti?

Pradėkime nuo to, kad nesvarbu – tu šaulys, karys, pardavėjas ar direktorius, išvykimo krepšiai nesiskiria, visiems tos pačios rekomendacijos. Čia dažnai iš šaulių arba kariškių girdžiu prieštaravimą: „Aš niekur nesitrauksiu, nes daviau prisaiklą ginti savo kraštą“, kartais dar prakalbama apie pasilikimo krepšį. Taip yra todėl, kad išvykimo krepšys visuomenėje paprastai siejamas su karu, nes pirmą kartą apie jį išgirdome tik tada,

kai prasidėjo karas Ukrainoje, tačiau iš tiesų jis skirtas bet kokiai ekstremaliajai situacijai, kai tau skubiai reikės evakuotis iš pavojingos zonos. Tokia situacija gali būti, pavyzdžiui, gaisras namuose arba Astravo AE avarija, tad neturėdamas išvykimo krepšio gali likti be nieko.

Kartais skiriasi pristatomų išvykimo krepšių rekomendacinis sąrašas. Dalis šaulių (kaip ir, beje, kitų organizacijų atstovai, pavyzdžiui, Raudonasis Kryžius arba Mobilizacijos ir pilietinio pasirėngimo departamentas) moko pagal pasenusį sąrašą, kuris buvo parengtas maždaug prieš 30 metų, tačiau prieš daugiau nei metus LT72.LT atsirado atnaujinta išvykimo krepšio rekomendacinio sąrašo versija, kuri labiau pritaikyta šiuolaikinėms realijoms ir vadovaujasi moksliniais tyrimais bei kitų šalių patirtimi. Tad čia noriu paskatinti skaitytoją sekti atnaujinimus ir jais vadovautis.

Kaip jūsų knygos gali padėti ne tik pasiruošti, bet ir sumažinti nerimą ar baimes, kurias žmonės jaučia kalbėdami apie krizes?

Po paskaitų apie išvykimo krepšį esu ne kartą girdėjęs iš dalyvių, kad susikrovus išvykimo krepšį stojo ramybė ir dingo prieš tai buvęs nerimas dėl numanomų ekstremaliųjų situacijų. Natūralu, kai žmogus bent šiek tiek pasirėngęs, jis jaučiasi ramiau, nes žino, ką darys dieną X. Šiame kontekste man patinka LT72.LT šūkis: „Žinojimas saugo.“ Taigi knygos suteikia žinias, žinojimas, kas veikia „išgyvenimiškoje“ situacijoje, o kas ne, žinojimas, kas turėtų būti įdėta į išvykimo krepšį, jau yra pusė pasirėngimo ekstremaliosioms situacijoms. Tačiau žinojimas be praktinių veiksmų ir įgūdžių įvaldymo yra niekinis, tad perskaičius knygas reikėtų siekti formuoti įgūdžius. Turėdamas žinių ir įgūdžių, realioje situacijoje galėsi veikti negalvodamas.

Kur galima įsigyti jūsų knygų?

Knygą „Išvykimo krepšys: išsamiai“ galima įsigyti „Vox Altera“ internetinėje parduotuvėje, o knygas „Išgyvenimo mitai, kurie gali būti lemtingi“ ir „Kiti išgyvenimo mitai kuria gali būti lemtingi“ – „Vitae litera“ internetinėje parduotuvėje. ×

1. Knygų autorius pateikė daugiau kaip du šimtus išgyvenimo mitų.

LAIKAS JAUNŪJŲ ŠAULIŲ ŽIEMOS STOVYKLOSE: JAUNOJO ŠAULIO LYDERIO (VADYBOS) KURSAS

Nors už lango jau pavasaris, dar turime kelis žiemiškus, bet vertingus prisiminimus apie prasmingas atostogas. Mokinių žiemos atostogos vasario mėnesį jauniesiems šauliams reiškė ne tik poilsį tarp pamokų, bet ir laiką, kai vyksta jaunųjų šaulių žiemos stovyklos. Jų būta įvairių. Net 14 stovyklų vyko Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Utenoje, Vilniuje, Smalininkuose, Alsėdžiuose, taip pat Panevėžio, Alytaus ir Šakių rajonuose, o grupė jaunųjų šaulių dalyvavo žiemos kurse Švedijoje.

Galimybę vykti į tarptautines stovyklas gauna patys motyvuočiausi jaunieji šauliai. „Vos įsikūrę stovyklavietėje, gavome visą reikalingą įrangą slidinėti ir išgyvenimo kursui žiemos sąlygomis. Iškart išbandėme slides, mokėmės, kaip išvengti nušalimų, hipotermijos bei traumų ir kaip nepasimesti kritinėse situacijose“, – pasakoja jaunuosius šaulius Švedijoje lydinti Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės personalo specialistė Elinga Kazielaitytė.

Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojas Dovydas Jonušas pabrėžia, kad šiose stovyklose ne tik užsimezga tvirtos draugystės – čia ugdomi lyderiai, stiprinami vadybiniai įgūdžiai, mokomasi teikti pirmąją pagalbą ir ryžtingai veikti kritinėse situacijose. Drausmė, drąsa ir begalinis noras tobulėti – savybės, kurias lankydamasis stovyklose pastebi tiek D. Jonušas, tiek kartu dirbantys instruktoriai.

Tekstas ir nuotraukos:
LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

Šiomet jau antrą kartą organizuotas ir Jaunojo šaulio lyderio (vadybos) kursas. Praėjusiais metais startavęs kaip bandomasis projektas, šįkart jis sugrįžo su ištobulinta bei praktikoje patikrinta programa. Tad apžvelkime šį kursą plačiau.

NUO BANDOMOJO PROJEKTO IKI KURSO

Jaunojo šaulio lyderio (vadybos) kursas vyko penkias dienas, per kurias 17 jaunųjų šaulių iš visos Lietuvos tobulino savo lyderystės įgūdžius ir mokėsi vadybos subtilybių.

Pasak šio kurso vadovo, Šaulių sąjungos Pilietinio ugdymo skyriaus neformaliojo švietimo mokytojo Aurimo Dzemydos, šis kursas yra tam tikra naujovė. Praėjusiais metais įgyvendinę bandomąjį projektą, įvertinome rezultatus ir šiomet pristatome jau patobulintą mokymų programą. Nors mokymų turinys išliko toks pat, patobulinome organizacinį procesą – kurso trukmė pailgėjo nuo keturių iki penkių dienų. Programoje gali dalyvauti ne jaunesni kaip 15 metų jaunieji šauliai, sėkmingai baigę III pakopą.

Paklaustas apie idėjos kilmę, A. Dzemyda pažymi, kad ši programa yra neatsiejama balandį prasidėsiančių jaunųjų šaulių instruktorių mokymų dalis. Pastarieji praėjusiais metais taip pat buvo bandomieji.

„Jei jaunasis šaulys į veiklą įsitraukia anksti ir jam sėkmingai sekasi, visas keturias pakopas jis gali baigti būdamas šešiolikos. Todėl programą papildėme lyderystės ir instruktorių kursais, leidžiančiais įgyti papildomų įgūdžių bei instruktoriaus ženklelį. Ši kvalifikacija suteikia galimybę aktyviai prisidėti prie būrelių veiklos, talkinti jų vadovams, o sulaukus pilnametystės – dar mokantis mokykloje – galbūt net įsteigti savo jaunųjų šaulių būrelį. Kadangi būrelių vadovai dažniausiai yra pedagogai, kuriems kartais trūksta specifinių karybos žinių, tokie parengti jaunieji instruktoriai jiems tampa tvirtu ramsčiu“, – pastebi kurso vadovas A. Dzemyda.

KURSO PROGRAMA IR VEIKLOS

Kurso programą sudaro atskiri, tačiau tarpusavyje glaudžiai susiję moduliai, apimantys platų spektrą temų: nuo efektyvaus bendravimo pagrindų bei įsiklausymo ir supratimo įgūdžių iki efektyvaus darbo organizavimo principų. Taip pat gilinamasi į motyvacijos klasifikaciją ir jos pritaikymo būdus, nagrinėjamos funkcionavimo bei darbo sąlygos, aptariami įvairūs vadovavimo stiliai ir jų praktinis taikymas.

„Šis kursas skirtas geriau pažinti kitą žmogų, suprasti komandos formavimo principus bei tai, į ką svarbiausia atkreipti dėmesį, norint drąsiai ir tinkamai išreikšti savo nuomonę. Dalyvius mokome, kad išsakyti net ir neigiamus pastebėjimus

nėra sunku, jei tai daroma teisingai – kalbant ne apie asmenį, o apie jo elgesį. Tai nuolat praktikuojame viso kurso metu, kartu suteikdami žinių, kurios bus būtinos būsimoje instruktorių mokymuose“, – akcentuoja kurso vadovas.

Rodydamas ant sienos kabančius piešinius, A. Dzemyda paaiškina, kad tai – kūrybiškos dalyvių užduotys. Mokymai prasideda nuo netradicinio prisistatymo: nenaudodami jokių raidžių (išskyrus savo vardą), jaunuoliai apie save turi papasakoti piešdami. Toks metodas padeda dalyviams visų mokymų metu vieniems kitus prisiminti per unikalias detales ar įdomius faktus. Vadovas neslepia nuostabos dėl jaunųjų šaulių aktyvumo – jų laisvalaikio užsiėmimų įvairovė ir gausa išties stebina.

Kita siena nuklota jau kitų užduočių rezultatais. „Dalyviai atsitiktine tvarka buvo suskirstyti į grupes, kuriose dirba visą mokymų laikotarpį. Kiekviena komanda susikūrė pavadinimą, šūkį, simboliką, įvardijo lūkesčius ir nustatė bendras taisykles. Šiuose plakatuose matome vieną iš užduočių – vadybos teorijų pristatymus, – paaiškina kurso vadovas. – Taip ugdoma atsakomybė ne tik pačiam įsivairinti informaciją, bet ir gebėti žinias perduoti kitiems. Visi darbai lieka ant sienų, nes modulių užduotys yra susijusios ir tęstinės, tad dalyviai bet kada gali sugrįžti prie anksčiau parengtų medžiagų ir pasikonsultuoti. Taip jie mokosi per tiesioginę savo patirtį.“

DALYVIŲ ATSLIEPIMAI IŠ PIRMŲ LŪPŲ

Paklausėme pačių kurso dalyvių, kaip jie sugalvojo pasirinkti šį kursą, kas šiame kurse ir jaunųjų šaulių būreliuose patinka labiausiai.

Titas iš Kauno, 17 m.:

„Baigę šį kursą, galėsime mokyti kitus jaunuosius šaulius. Atvykau čia dėl savęs, siekdamas asmeninio tobulėjimo. Sekasi puikiai – gauname daug vertingos teorijos ir praktikos. Mokymai labai įtraukiantys, juos rekomenduočiau kiekvienam. Visos užduotys įdomios, tačiau man labiausiai patiko mieste atliekama žmonių motyvacijos analizė. Jaunuojų šauliu esu jau trečius metus ir ši bendruomenė man tapo tarsi antra šeima. Čia jaučiuosi savas ir reikšmingas.“

Paulius iš Leipalingio netoli Druskininkų, 17 m.:

„Pasiūlymą dalyvauti gavau iš savo būrelio vadovo. Iš pradžių per daug nesvarsčiau, tačiau artėjant stovyklai pradėjau galvoti – kodėl aš čia vyksiu? Suvokiau,

kad noriu naujos patirties, noriu išbandyti šį kursą, sužinoti, kaip viskas vyksta, ir taip papildyti savo žinių bagažą. Šie mokymai man yra unikali patirtis, nes anksčiau nebuvau susidūręs su tokiu mokymosi modeliu, o visos užduotys buvo visiškai naujos. Jei reikėtų išskirti įsimintiniausią, tai būtų komunikacijos užduotis, kai tarpusavyje teko bendrauti ne kalbant, o tik susirašinėjant lapeliais. Jaunuojų šauliu esu jau ketverius metus ir man labiausiai patinka tas vienybės jausmas. Atvykus į stovyklą ar renginius, mus visus vienija bendras tikslas. Čia nesunku rasti bendrą kalbą, nes supa panašūs, tas pačias veiklas mėgstantys žmonės. Visada yra apie ką pasikalbėti ir niekada nesijauti užmirštas.“

Gabrielė iš Anykščių, 17 m.:

„Šiame kurse nusprendžiau dalyvauti vos gavusi pasiūlymą – nemačiau priežasčių, kodėl gi ne. Manau, kad mokymasis visada yra vertinga investicija į save. Dažniausiai mes, jaunieji šauliai, esame pripratę prie taktikos, įvairių renginių ar minėjimų, o čia viskas kitaip: vadyba, diskusijos apie motyvaciją ir bendravimą. Man ypač įstrigo instruktorių žodžiai apie aktyvų klausymąsi. Pavyzdžiui, klausimas, prasidedantis žodžiu „kodėl“, dažnai priverčia žmogų gintis, todėl jį verta perfrazuoti – tada pašnekovui žymiai lengviau atsakyti. Ši įžvalga man paliko didelį įspūdį, dabar į daugelį situacijų pradėjau žiūrėti kitaip. Jaunąja šaule esu jau ketverius metus ir labiausiai čia vertinu bendruomenę bei matau daugybę užsidedusių žmonių. Nors esu vienuoliktokė ir turėčiau ruoštis egzaminams, matydama, kaip kiti skiria savo laisvą laiką ir važiuoja į stovyklas, pati pasisemiu motyvacijos. Užsidedusi bendruomenė, dirbanti dėl Tėvynės, man yra didžiausia paskata būti čia.“

Gabrielė iš Kuršėnų, 17 m.:

„Mano tėvai dirba vadybos srityje, tad vos išgirdusi kurso pavadinimą, iškart supratau – privalau čia dalyvauti! Mane sužavėjo tai, kad ši stovykla suvienija jaunuolius iš visos Lietuvos – tai puiki galimybė išvykti iš savo aplinkos ir įgyti naujų patirčių. Neturėdama konkrečių lūkesčių, leida sau tiesiog priimti viską, kas nauja, ir tai pasiteisino. Nors visos užduotys buvo įdomios, labiausiai įsiminė pradžia, kai suskirstyti į grupes turėjome parengti prisistatymus. Dauguma komandų rinkosi standartinius būdus, o mes nusprendėme išsiskirti ir viską padaryti kitaip [šypsosi]. Stebėti, kaip kitos grupės tas pačias užduotis mato savaip, yra labai vertinga – tai atveria visai kitas perspektyvas. Jaunąja šaule esu jau daugiau nei trejus metus.“

Anksčiau man svarbiausia buvo pati veikla, o dabar didžiausia vertybė yra užsimezgiusios draugystės. Nors aktyviai dalyvauju Raudonojo kryžiaus veikloje ir Lietuvos moksleivių sąjungoje, būtent Šaulių sąjungoje galiu tai derinti su man įdomiomis karybos žiniomis.“

Gabrielė iš Utenos, 17 m.:

„Jaunąja šaule esu jau šešerius metus. Esu baigusi visas keturias pakopas, tad iš šalies galėtų pasirodyti, jog veiklos nebeliko, tačiau šis kursas atvėrė naujų galimybių toliau tobulėti. Mėgstu rinktis sunkesnius kelius, todėl nusprendžiau išbandyti jėgas ir čia. Įprastose stovyklose daugiausia dėmesio skiriama fiziniam aktyvumui, o šie mokymai man suteikė vidinį pasitikėjimą. Suvokiau, kad tikroji motyvacija kyla iš vidaus, o žmogų galima pažinti vos per kelias minutes. Supratau, kad klausimai yra ne kliūtis, o mokymosi įrankis, todėl asmeninis augimas čia tapo pagrindiniu akcentu. Mano lūkesčiai išsipildė su kaupu – jaučiu, kad viduje stipriai paaugau, o atostogos nepaprėjo veltui. Būdama jaunąja šaule labiausiai vertinu bendruomenę, jos vienybę ir bendrą siekį tobulėti kartu su kolegomis. Matyti tokį instruktorių atsidavimą, kai savo laisvą laiką jie skiria mums, yra be galo gera. Jų noras mūs išmokyti man yra labai vertingas.“

Danas iš Panevėžio, 16 m.:

„Esu aktyvus jaunasis šaulys, o apie šią stovyklą sužinojau iš draugo, pernai dalyvavusio bandomajame instruktorių kurse. Tik vėliau supratau, kad šie mokymai yra įvadas į Jaunųjų šaulių instruktorių kursą. Atvykau čia vedamas noro tobulėti ir išmokyti naujų dalykų. Nors veiklos buvo daug, man labiausiai įsiminė keturių minučių taisyklė – metodas, padedantis per trumpą laiką pažinti ir tyrinėti sutiktą žmogų. Taip pat sudomino Douglaso McGregoro X ir Y teorija: X teorijoje, kuri siejama su griežta vadyba, atpažinau save, o Y teorija man patiko dėl joje dominuojančio pasitikėjimo. Jaunųjų šaulių sąjungai priklausau jau šešerius metus ir šaulius skirstau į dvi dalis: pilietiško skleidėjų, kurie lanko mokyklas su pristatymais, ir tuos, kuriems artimesnės pratybos lauke. Nors save priskiriu prie pastarųjų, suprantu, kad pilietinės veiklos yra būtinos. Man tai primena istorinį Spartos ir Atėnų pavyzdį: nors Sparta buvo stipriai militarizuota, Atėnai, derinę karybą su kultūra, paliko ryškesnę pėdsaką. Tikiu, kad kiekvienoje grupėje turi būti kūrybiškumo ir kultūros, todėl šiame kurse ir siekiu sustiprinti būtent šias savybes.“ ×

1. Kurso užduotys kūrybiškos, bet reikalaujančios komandinio darbo.

4

KAIP PRASIDĖJO MANO KELIAS ŠAULIŲ SAJUNGOJE IR SAJOJE

Tekstas: GRETA JATULIONYTĖ
Nuotraukos: ASMENINIS ARCHYVAS

5

1. Man patinka aplinka, kuri skatina tobulėti ir kartu kurti bendrą veiklą.

Mano kelias Lietuvos šaulių sąjungoje prasidėjo dar vaikystėje. Būdama devynerių, jau dalyvavau pirmojoje šaulių stovykloje Tauragnuose. Atsimenu, kad su vienu berniuku buvome patys jauniausi ir mažiausi stovyklautojai, tačiau niekur nenusileidome vyresniems ir niekada nepasidavėme. Tad sulaukusi dvylikos nė nedvejau – oficialiai tapau jaunąja šaule.

Kitas labai svarbus etapas – instruktorių kursai. Visas mokinių atostogas leisdavau Rukloje, kareivinėse, kur teko ne tik daug mokytis, bet ir įveikti sudėtingas pratybas. Tuomet išsikėliau ambicingą tikslą: patekti tarp 20 geriausių (iš 120 jaunųjų šaulių), kurie vyks į Angliją pas kadetus. Iki šiol pamenu, kaip Karo akademijos kariūnai juokaudami sakydavo, kad esu „kovinė“ – tokia, su kuria niekas nepražus ir kuri būrio bėdoje nepaliks.

Savo tikslą pasiekiau. Savaitę trukusios pratybos su Anglijos kadetais įsiminė ilgam: teko parą gulėti balose pliaupiant lietuvi ar saugoti pozicijas pievose tarp karvių. Nepaisant visų iššūkių, šypsena nedingo iš veido. Vos sulaukusi aštuoniolikos, tvirtai žinojau – būsiu šaulė.

Į šią organizaciją mane atvedė tėtis, Visagino 905-osios kuopos vadas, tad šauliška aplinka buvo natūrali mano augimo dalis. Pradėjus studijuoti Vilniuje, ši veikla tiesiog persikėlė į naują etapą. Draugai pakvietė prisijungti prie studentų šaulių korporacijos Saja. Nors tiksliai nežinojau, kas tai, ilgai nesvarčiusi sutikau – tai buvo natūralus tęsinys to, kuo gyvenau nuo mažens.

Koks buvo lūžio momentas pereinant nuo jaunojo šaulio prie sąmoningo išsipareigojimo?

Didelio vieno lūžio gal ir nebuvo – greičiau tai buvo natūralus augimo procesas. Nuo mažens būdama šauliškoje aplinkoje pamažu pradėjau suvokti, ką reiškia bendruomenė, atsakomybė ir tarnystė savo valstybei. Sulaukusi pilnametystės jau aiškiai supratau, kad tai nėra tik jaunimo veikla ar hobis – tai vertybinis pasirinkimas ir bendruomenė, kuriai noriu priklausyti sąmoningai.

Kaip šauliška patirtis formavo kaip žmogų, o ne tik kaip organizacijos narę?

Šauliška patirtis mane išugdė kaip asmenybę: čia išmokau prisiišti atsakomybę, dirbti komandoje ir besąlygiškai pasitikėti šalia esančiu žmogumi.

Tai buvo nuolatinis išėjimas iš komforto zonos – tiek fiziškai, tiek emociškai. Tačiau svarbiausia, kad ši veikla man nuolat primena pilietiškumo ir bendruomeniškumo prasmę. Šios vertybės tapo mano pamatu ne tik organizacijoje, bet ir kasdienybėje.

Kaip studijos ir įvairūs gyvenimo etapai keitė santykį su Šaulių sąjunga?

Gyvenimo etapai natūraliai keičia galimybes skirti laiko organizacinei veiklai. Studijų metai suteikė daug naujų patirčių, tačiau šauliška bendruomenė visuomet išliko svarbi mano dalis. Nors pastaruoju metu dėl didelio darbo krūvio ne visada galiu dalyvauti veikloje taip aktyviai, kaip anksčiau, ryšys su šia bendruomene niekur nedingo – jis tiesiog įgavo kitą formą.

Kaip ir kodėl susiformavo ryšys su Saja?

Tiksliai nebepamenu, ar Mindaugo Nefo, ar Norberto Černiausko iniciatyva prisijungiau prie Sajos, tačiau būtent jų dėka patekau į šią korporaciją. Su jais susipažinome dar bendroje šaulių rinktinėje, o vieną dieną sulaukiau skambučio. Pakvietė prisijungti sakydami, kad organizacijai reikia būtent tokių aktyvių ir užsidegusių žmonių. Tapusi Sajos dalimi supratau, kad ši bendruomenė vienija neįtikėtina skirtingas, įdomias ir įkvepiančias asmenybes.

Kas tau yra Saja šiandien?

Saja man visada buvo ir yra bendruomenė, kurioje susitinka įvairių patirčių ir sričių žmonės. Būtent tai ir yra didžiausia jos vertė. Bendraudama su kitais nariais nuolat plečiu akiratį, mokausi iš jų patirčių ir pati augu kaip asmenybė. Tai aplinka, kuri skatina tobulėti ir kartu kurti bendrą veiklą. Šiuo metu Sajoje esu „mamūnė“ ir padedu kandidatams įsivažiuoti į organizacijos veiklą. „Mamūnė“, galima sakyti, yra kaip mama, kuri globoja, išklauso, pamoko, paskatina. Šiuo metu kartu su „tėvūnu“ drauge pradėsime Sajos kandidatų mokymus, kurių metu pasidalysime savo žiniomis, taip pat diskutuosime įvairiomis temomis. Man labai svarbu perduoti patirtį naujiems nariams ir padėti jiems atrasti savo vietą organizacijoje.

Kuo Saja šiandien gali būti naudinga Šaulių sąjungai?

Saja jungia aktyvius, išsilavinusius ir pilietiškai nusiteikusius žmones. Tai erdvė, kurioje gimsta naujos idėjos ir iniciatyvos.

Esu žmogus, kuriam svarbus aktyvus gyvenimo būdas, bendravimas su žmonėmis ir jų vienijimas.

Ji gali būti tiltas tarp skirtingų kartų ir patirčių šaulių, padedantis stiprinti bendruomenę bei skatinti pilietiškumą akademinėje aplinkoje.

Kodėl svarbu kalbėti apie pilietiškumą universitetuose?

Universitetai yra vieta, kur formuojasi jauni žmonės ir jų požiūris į valstybę, visuomenę bei atsakomybę. Kalbėjimas apie pilietiškumą šioje aplinkoje padeda suprasti, kad kiekvienas gali prisidėti prie savo šalies stiprinimo. Tokios organizacijos kaip Saja suteikia galimybę teorines vertybes paversti realia veikla.

Kas aš esu už Šaulių sąjungos ribų?

Esu žmogus, kuriam svarbus aktyvus gyvenimo būdas, bendravimas su žmonėmis ir jų vienijimas. Ne kartą esu sulaukusi pastebėjimų iš žmonių, kad nemoku būti ramiai ir vis kažką veikiu, kad su visais randu bendrą kalbą ir galiu bendrauti su įvairaus amžiaus žmonėmis. Tad mano laisvalaikis labai įvairus, mėgstu sportuoti – žaidžiu tinklinį, bėgioju, filmu, pėsčiųjų žygiai, baidarės. Taip pat labai mėgstu laiką leisti su draugais ir dalyvauti protmūšiuose. Esu žmogus, kuris mėgsta išbandyti naujus dalykus.

Ar turi išskirtinių pomėgių?

Kartais mėgstu su tėčiu ar broliu pažvejoti. Gal tai ir nėra labai neįprasta veikla, bet man tai ypatingas laikas kartu ir galimybė pabūti gamtoje bei ramiai pabendrauti.

Kokia mano mėgstamiausia ir nemėgstamiausia paskaita?

Esu baigusi finansų ekonomikos studijas. Vertinu konkretumą ir praktinį žinių pritaikomumą, todėl studijų metu labiausiai domėjaisi disciplinomis, kurios tiesiogiai siejasi su realiu gyvenimu ir verslo sprendimų priėmimu. Mažiau patrauklios atrodė grynai teorinės paskaitos (pavyzdžiui, tikimybių teorija), kurioms trūko aiškaus ryšio su praktika – man svarbu matyti loginę sąsają tarp teorinių modelių ir jų vertės kasdieniame darbe. x

IŠVENKIME PERDEGIMO

Tekstas: DR. MYKOLAS SIMAS POŠKUS
Nuotraukos: VALDAS KILPYS

Šaulio įvaizdis neatsiejamas nuo nuolatinės parengties, išskirtinės ištvermės ir geležinės drausmės. Ir nors tai yra tiesa, šaulio tarnybos ir kasdienio gyvenimo derinimas – nemenkas iššūkis. Kasdienybėje pasitaiko situacijų, kai išlikti budriam, tiksliam ir patikimam tampa itin sunku. Nors šauliai vykdo daug visuomeniškų, švietėjiškų ir malonių veiklų, tai – tik viena medalio pusė.

Administracinis darbas ir intensyvios pratybos sukuria papildomą streso krūvį, kuris daro įtaką ir asmeniniam gyvenimui. Turime suprasti, kad šaulio emocinis atsparumas nėra beribis, o jausti nuovargį ar stresą yra žmogiška. Pastebėjus pirmuosius emocinio išsekimo ženklus, būtina reaguoti nedelsiant – tai vienintelis būdas išvengti perdegimo, galinčio ilgam išmušti iš rikiuotės.

Svarbu įsidėmėti, kad perdegimą retai pavyksta atpažinti laiku – dažniausiai jis klaidingai palaikomas paprastu nuovargiu. Tačiau esminis skirtumas akivaizdus: įprastas nuovargis praeina pailsėjus, o perdegimo atveju net ir po atokvėpio išlieka motyvacijos ir jėgų stoka.

Perdegimas – tai lėtinio streso pasekmė, kai organizmas nespėja atsistatyti po ankstesnių iššūkių, o jau yra priverstas tvarkytis su naujais.

1. Nevalytas ginklas dažniau strigs, o perdegęs žmogus – prasčiau dirbs.

2. Turime prižiūrėti ne tik fizinę, bet ir emocinę sveikatą.

6

1

Pastebėjus pirmuosius emocinio išsekimo ženklus, būtina reaguoti nedelsiant – tai vienintelis būdas išvengti perdegimo, galinčio ilgam išmušti iš rikiuotės.

Žvelgiant iš evoliucinės perspektyvos, perdegimas atlieka aiškį ir prasmingą funkciją. Kai aplinkos stresas tampa per intensyvus ir nuolatinis, organizmas gauna signalą, kad aplinka yra nesaugi, todėl būtina pereiti į gynybos ir išteklių taupymo režimą. Būtent todėl perdegę žmonės tampa irzlūs, ciniški ar vangūs – tai instinktyvus bandymas atpažinti grėsmes ir tausoti energiją. Mūsų kūnas tarsi sako: „Sustok, pasitrauk į saugią užuovėją ir atsikvėpk.“ Gyvybiškai svarbu šį vidinį raginimą išgirsti ir į jį laiku reaguoti.

Turime suprasti, kad perdegimas iškreipia mūsų požiūrį į savo galimybes. Užburtas ratas prasideda tada, kai bandome stresą „nugalėti“ dar didesniu darbo krūviu. Matydami, kad pastangos neduoda laukto palengvėjimo, o tik dar labiau sekina, pradedame abejoti savo veiklos prasme. Kadangi šis mechanizmas formuojasi pasąmonėje, jis tampa mūsų kasdienio elgesio dalimi. Taip rizikuojame prarasti iniciatyvą net tose srityse, kurios mums anksčiau buvo svarbios.

Svarbu suprasti, kad perdegimas neatsiranda per naktį – tai sudėtingas procesas, apimantis kūno reakcijas, mąstyseną ir elgseną. Kadangi šiai būsenai susiformuoti prireikė laiko, gijimui taip pat reikės kantrybės ir kokybiško poilsio. Sveikstant nebūtina visiškai vengti veiklos, tačiau ji turi būti įveikiama, prasminga ir teikianti emocinį atlygį. Turime iš naujo „perprogramuoti“ savo organizmą: parodyti jam, kad pastangos veda į teigiamus rezultatus, o ne į beviltiškumą. Tik taip atkursime motyvaciją ir suprasime, kad šaulio tarnyba yra ne kančia, o dvasinio pasitenkinimo šaltinis.

2

Lygiai taip, kaip valome ir tepame ginklus, prižiūrime savo uniformas ar treniruojame kūną, privalome rūpintis ir emocine sveikata. Nevalytas ginklas stringa, o perdegęs žmogus nebegali veikti visu pajėgumu. Atpažinti ir pripažinti perdegimo požymius – ne gėda, o mūsų pareiga. Tik būdami emociskai stiprūs, išliksime pajėgūs padėti kitiems tada, kai to labiausiai reikės.

PRAKTINIAI PATARIMAI PERDEGIMO PREVENCIJAI:

– **Užtikrinkite tinkamą miego higieną.** Gultis ir keltis rekomenduojama tuo pačiu metu, miegui skiriamas pakankamai valandų. Atsigulus vertėtų vengti išmaniųjų įrenginių – telefoną pakeiskite poilsiu, kad organizmas gautų signalą ruoštis miegui.

– **Po ypač sekinančių veiklų leiskite sau atsikvėpti.** Tiek po fizinio, tiek po emocinio krūvio skirkite bent kelias minutes atsipalaidavimui: apdovanokite save malonia smulkmena, pasivaikščiokite ar pasikalbėkite su artimu žmogumi.

– **Planuokite poilsį taip pat atsakingai kaip ir darbus.** Stenkitės prisiminti tik įveikiamą veiklų kiekį. Prisiminkite: poilsio laikas nėra „tuščias“ laikas – tai būtina sąlyga jūsų darbingumui išlaikyti.

– **Reaguokite į pirmuosius įspėjamuosius ženklus.** Jei ilgiau nei kelias dienas jaučiate vangumą, cinizmą ar motyvacijos stoką, nebandykite to „perlaužti“ didindami pastangas. Priešingai – stabtelėkite ir leiskite sau atsigauti, kol šie požymiai netapo ilgalaikiu perdegimu. ×

Lygiai taip, kaip valome ir tepame ginklus, prižiūrime savo uniformas ar treniruojame kūną, privalome rūpintis ir emocine sveikata.

KAPČIAMIESČIO POLIGONAS: KAIP VIETOS KONFLIKTAS TAPO INFORMACINIO KARO SCENA

Tekstas: VILŪNĖ KAIRIENĖ

Kartais vienas, iš pirmo žvilgsnio gana techninis sprendimas – dėl hektarų, infrastruktūros ar pratybų teritorijos – gali tapti daug daugiau nei tik infrastruktūros projektu. Kapčiamiesčio poligono istorija būtent tokia. Tai pasakojimas apie vietos bendruomenės nerimą, apie valstybės komunikacijos iššūkius ir apie tai, kaip tokiose situacijose labai greitai atsiranda ir trečiasis veikėjas – informacinė manipuliacija.

2025 metų gruodį Valstybės gynybos taryba priėmė sprendimą steigti brigados dydžio karinį poligoną Kapčiamiesčio apylinkėse, Lazdijų rajone. Sprendimas buvo argumentuojamas strateginiais motyvais – Lietuvos ir NATO pajėgų pasirėmimu, regiono saugumu ir Suvalkų koridoriaus svarba. Gynybos planuotojams tai buvo logiškas žingsnis stiprinant šalies gynybinius pajėgumus. Tačiau vietos gyventojams ši žinia skambėjo visai kitaip.

Pagal oficialius skaičius, planuojama teritorija apimtų apie 14,6 tūkstančio hektarų. Joje yra apie du tūkstančius privačių sklypų ir 90 sodybų. Tiesiogiai į poligono teritoriją patektų 13 sodybų, o į karinio mokymo teritoriją – dar 77.

7

Nors daliai gyventojų būtų suteikta pasirinkimo galimybė, pats projektas daugeliui tapo simboliu daug didesnio klausimo: ar valstybė sprendimus priima kartu su bendruomene, ar virš jos galvos. Ir būtent čia prasidėjo istorija, kuri labai greitai peržengė vien infrastruktūros projekto ribas.

KAI VIETOS KONFLIKTAS TAMPA INFORMACINE AUDRA

Viešojoje erdvėje tokiose situacijose visada pirmiausia pasigirsta emocijos. Kapčiamiesčio atveju jos buvo labai aiškios: triukšmas, miškai, žemė, namai. Žmonės kalbėjo apie galimą išskeldinimą, apie miškų kirtimą, apie tai, ar ši vieta išliks tokia pati. Tai visiškai natūralūs klausimai. Tačiau kartu su jais socialiniuose tinkluose pradėjo plisti ir visai kitokio pobūdžio žinutės – dažnai dramatiškesnės, kartais faktais nepagrįstos, o neretai ir akivaizdžiai manipuliatyvios. Nuo pasakojimų apie masinį žmonių išskeldinimą iki perdėtų skaičių apie naikinamus miškus.

LRT tyrimas apie botų aktyvumą socialiniuose tinkluose parodė, kad šios diskusijos dalis buvo koordinuojama neautentiškų paskyrų. Socialiniuose tinkluose atsirado kelios aktyvios grupės, kurios skleidė vieną pagrindinę žinutę – „poligonui ne“.

Įdomu tai, kad kiršinantis turinys dažnai plito ne politinėse diskusijų grupėse, o vietos bendruomenių skelbimų puslapiuose. Tai erdvės, kuriose žmonės paprastai ieško kasdienių dalykų – darbo, paslaugų ar parduodamų daiktų. Todėl politinė žinutė, pateikta kaip bendruomenės informacija, ten plinta ypač greitai.

Svarbu pabrėžti ir kitą aspektą. Nacionalinis krizių valdymo centras tuo metu neturėjo įrodymų, kad botų aktyvumą tiesiogiai koordinavo priešiškos valstybės. Tai reiškia, kad pati konflikto pradžia galėjo būti visiškai vietinė – kilusi iš informacijos trūkumo, emocinės įtampos ir natūralių žmonių baimių. Tačiau būtent tokios situacijos yra ypač palankios išorės informacinei įtakai.

Kapčiamiesčio poligono tema labai greitai pasiekė ir Rusijos bei Baltarusijos informacinę erdvę. Ten ji įgavo visai kitą toną.

1. Lietuvos žvalgybos pastebi bandymus daryti įtaką vietos gyventojams ir tai, kad į procesą gali būti įsitraukusios Lietuvai nedraugiškos valstybės.

NARATYVAI, KELIAUJANTYS UŽ LIETUVOS RIBŲ

Lietuvoje didžiausias aktyvumas buvo pastebėtas socialiniame tinkle „Facebook“ – vietos bendruomenių grupėse ir skelbimų puslapiuose. Tarptautinėje informacinėje erdvėje svarbiu kanalu tapo „Telegram“ platforma, kurioje naujienos dažnai plinta per kanalus ir vėliau perpublikuojamos kituose portaluose. Taip vietos konfliktas tampa platesnio geopolitinio naratyvo dalimi. Papildomai vaidmenį atliko turinio agregavimo portalai, kurie perpublikuoja naujienas iš kitų šaltinių, dažnai pateikdami jas su interpretacinėmis antraštėmis.

Kapčiamiesčio poligono tema labai greitai pasiekė ir Rusijos bei Baltarusijos informacinę erdvę. Ten ji įgavo visai kitą toną. Analizuojant šių šalių žiniasklaidos publikacijas, matyti keli nuolat kartojami naratyvai.

Pirmasis – militarizacijos naratyvas. Kapčiamiesčio poligonas pristatomas kaip NATO infrastruktūros projektas, skirtas stiprinti kariniam spaudimui regione.

Tokiuose tekstuose vietos gyventojų protestai tampa patogu argumentu: esą net patys lietuviai nepritaria NATO planams.

Antrasis naratyvas – valdžios ir visuomenės konfliktas. Publikacijose dažnai teigiama, kad Lietuvos valdžia ignoruoja vietos gyventojų nuomonę, o bendruomenės protestai vaizduojami kaip kovos su valdžia simbolis.

Trečiasis – ekologijos tema. Miškų kirtimas, gamtos naikinimas ir saugomos teritorijos tampa pagrindiniu emociu argumentu. Tokiose publikacijose neretai naudojami perdėti skaičiai ar nepatikrinti teiginiai.

Ketvirtasis – NATO bazės prie sienos naratyvas. Poligonas pristatomas kaip infrastruktūra, kuri esą didina įtampą regione ir kelia grėsmę kaimyninėms valstybėms.

Šie pasakojimai turi vieną bendrą bruožą – jie perkelia vietos konfliktą į geopolitinį kontekstą.

KAIP FORMUOJAMAS „BENDRUOMENĖS BALSAS“

Kapčiamiesčio istorijoje labai aiškiai matyti ir dar viena informacinės manipuliacijos taktika. Vietos gyventojų nerimas socialiniuose tinkluose buvo paverstas vieningu „bendruomenės balsu“. Diskusijose nuolat kartojamos frazės „visi gyventojai“, „visa bendruomenė“, „žmonės reikalauja“.

Tačiau realybėje bendruomenės retai būna tokios vieningos. Kapčiamiesčio atveju buvo ir palaikančių, ir prieštaraujančių, ir tiesiog laukiančių daugiau informacijos.

Socialiniuose tinkluose ši įvairovė dažnai išnyksta. Automatizuotos paskyros, koordinuotas komentavimas ir diskusijų valdymas sukuria įspūdį, kad egzistuoja vienas aiškus ir neginčijamas bendruomenės sprendimas. Taip emocija tampa argumentu.

PROTESTAS, TAPĘS SIMBOLIU

2026 metų sausio 24 dieną Kapčiamiesčio apylinkėse įvyko protesto akcija prieš planuojamą poligoną. Protestuotojai išsirikiavo į gyvą grandinę, laikė Lietuvos vėliavas, skambėjo patriotinės dainos.

Lietuvos žiniasklaidoje ši akcija buvo pristatyta kaip vietos bendruomenės reakcija į planuojamus pokyčius. Tačiau Rusijos ir Baltarusijos informacinėje erdvėje protestas buvo interpretuojamas visai kitaip – kaip pasipriešinimas NATO infrastruktūrai.

Kai kurie protesto dalyviai vartojo metaforą „mažasis Baltijos kelias“. Tai stiprus simbolinis palyginimas, kuris sukuria emocinę sąsają su istoriniu laisvės simboliu. Tačiau kartu jis sujungia dvi labai skirtingas situacijas – geopolitinį lūžį ir vietos infrastruktūros projektą. Informacinėje erdvėje tokios metaforos tampa labai galingu įrankiu.

AR TAI PATVIRTINA ŽVALGYBOS VERTINIMUS?

Kapčiamiesčio istorija leidžia padaryti keletą svarbių išvadų. Pirmiausia, vietos konfliktai dėl gynybos infrastruktūros yra ypač patrauklūs informacinėms manipuliacijoms. Jie sujungia realias žmonių emocijas su geopolitiniais naratyvais.

Antra, dezinformacija dažnai prasideda ne iš išorės, o iš vidaus – iš komunikacijos spragų, neatsakytų klausimų ir augančio nepasitikėjimo.

Trečia, Rusijos ir Baltarusijos informacinė erdvė tokias situacijas labai greitai perima ir įtraukia į savo naratyvus apie Baltijos regiono militarizaciją ir NATO grėsmę.

Kapčiamiesčio poligono istorija todėl ir tampa ne tik gynybos infrastruktūros projekto diskusija. Tai ir pamoka, kaip veikia informacinė aplinka – ir kaip greitai vietos konfliktas gali tapti platesnio informacinio karo dalimi. ×

RADOTE INFORMACIJOS APIE SAVE „GOOGLE“? EKSPERTAS ĮSPĖJA, KODĖL TAI PAVOJINGA

1

Rubrika „Kibernetinis saugumas“ rengiama bendradarbiaujant su oficialiu ESET atstovu Lietuvoje „NOD Baltic“.

8

Įvedęs savo vardą ir pavardę „Google“ paieškoje, dažnas nustemba, kiek informacijos apie jį vis dar laisvai prieinama internete. Šie duomenys – nuo kontaktų iki senų paskyrų ar komentarų – kibernetiniams nusikaltėliams gali tapti pakankamu pagrindu sukčiavimui ar tapatybės vagystei. Kibernetinio saugumo ekspertas paaiškina, ką kiekvienas turėtų žinoti, norėdamas sumažinti riziką ir išvengti nemalonių staigmenų.

1. „NOD Baltic“ IT inžinierius ir ESET ekspertas Darius Jatautas.

Galbūt dabar pats metas patikrinti, kokią informaciją apie jus pateikia paieškos sistemos?

PRIVATUMAS = SAUGUMAS

Pasak „NOD Baltic“ IT inžinieriaus ir ESET eksperto Dariaus Jatauto, per pastaruosius 5–10 metų pasikeitė ne tik technologijos, bet ir pačių duomenų reikšmė.

„Anksčiau daugiausia kalbėjome apie privatumo pažeidimus, o šiandien asmens duomenys tiesiogiai susiję su finansiniu saugumu, tapatybės apsauga ir net psichologine gerove“, – teigia jis.

Internetu sukaupiama vis daugiau turinio, daromos periodinės svetainių kopijos, o viešai prieinami paieškos įrankiai leidžia greitai surinkti išsamią informaciją apie konkretų asmenį. Be to, atvirojo šaltinio žvalgybos įrankiai (angl. *Open Source Intelligence*) tapo plačiai naudojami ir leidžia greitai bei nesudėtingai rasti informaciją apie beveik kiekvieną asmenį.

Svarbu suprasti, kad „Google“ ar kitos internetinės paieškos sistemos duomenų nesukuria, jos tik parodo tai, kas jau yra paviešinta internete – socialiniuose tinkluose, forumuose, registracijos formose ar net pamirštose senose paskyrose.

„Labai dažnai žmonės patys neįvertina, kiek informacijos apie save skelbia viešai ir nustemba ją radę paieškos rezultatuose“, – sako IT žinovas.

KOKIŲ DUOMENŲ PAVIEŠINIMAS – PAVOJINGIAUSIAS?

Dalydamiesi informacija apie save internete, kartais nė nesusimąstome, kad ji, patekusi į netinkamas rankas, gali sukelti problemų tiek pavieniems asmenims, tiek ir didelėms organizacijoms.

Didžiausią riziką kelia duomenys, kurie leidžia identifikuoti žmogų arba prisijungti prie jo naudojamų sistemų, tokių kaip elektroninė bankininkystė ar E. sveikata.

Pasak D. Jatauto, jautriausi yra šie viešai matomi duomenys:

- el. pašto adresai, telefonų numeriai, vartotojų vardai ir slaptažodžiai;
- informacija, naudojama tapatybei patvirtinti (pvz., gimimo data);
- asmens dokumentų kopijos ar jų fragmentai.

Šių duomenų pakanka paskyrų perėmimui, sukčiavimui ar net tapatybės vagystei.

„Žala dažnai nesibaigia privatumo praradimu – žmonės patiria finansinių nuostolių, tampa šantažo ar socialinės inžinerijos atakų taikiniu“, – pabrėžia specialistas. Piktavaliai, pasinaudoję viešais duomenimis, gali apsimesti kitu asmeniu, išvilioti pinigus ar pasinaudoti jo reputacija.

KAIP PAŠALINTI DUOMENIS IR SUMAŽINTI RIZIKĄ ATEITYJE

Europos Sąjungoje galiojantis Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas suteikia teisę reikalauti, kad asmeniniai, pasenę ar netikslūs duomenys būtų pašalinti iš „Google“ paieškos rezultatų.

„Procesas yra gana aiškus – tereikia pateikti prašymą, nurodyti konkrečias nuorodas ir duomenų tipą, o apie priimtą sprendimą vartotojas informuojamas el. paštu“, – aiškina D. Jatautas.

Siekiant inicijuoti duomenų pašalinimo procesą, galima užpildyti formą, kuri yra pateikta „Google Search Help“ portale.

Tiesa, pašalinimas iš paieškos rezultatų nereiškia, kad informacija visiškai išnyksta iš interneto – ji gali likti svetainėse, kuriose buvo paskelbta, arba būti pasiekama kitose paieškos sistemose („Yahoo“, „Bing“, „DuckDuckGo“ ir kt.).

Jei jautrūs duomenys apie jus randami keliose paieškos sistemose, kibernetinio saugumo ekspertas D. Jatautas pataria pirmiausia susisiekti su platformos administratoriais arba pateikti prašymą pašalinti šiuos duomenis iš paieškos rezultatų.

SIEKIANT SUMAŽINTI RIZIKĄ ATEITYJE, EKSPERTAS PATARIA LAIKYTIŠIŲ 5 PAGRINDINIŲ PRINCIPŲ:

1. reguliariai peržvelgti informaciją apie save įvairiose paieškos sistemose;
2. peržiūrėti ir uždaryti senas ar nebeužduojamas paskyras;
3. viešai neskelbti telefono numerio, asmens dokumentų kopijų ar buvimo vietos;
4. naudoti griežtesnius privatumo nustatymus socialiniuose tinkluose;
5. visada prisiminti, kad kartą paviešinta informacija gali būti nukopijuota ir išsaugota.

„Skaitmeninė higiena turi būti nuolatinis procesas – kuo anksčiau ir nuosekliau pasirūpinsime savo duomenimis, tuo mažesnė tikimybė, kad jie taps nusikaltėlių įrankiu“, – reziumuoja „NOD Baltic“ IT inžinierius ir ESET ekspertas.

Galbūt dabar pats metas patikrinti, kokią informaciją apie jus pateikia paieškos sistemos? ×

„KARUS LAIMI NE HEROJAI, O SISTEMA“:

PULKININKAS E. LASTAUSKAS APIE PASIRENGIMĄ GYNYBAI

Tęsiame praeitame „Trimito“ numeryje pradėtą pokalbį su plk. E. Lastausku

Pirmojoje pokalbio dalyje su Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo J7 valdybos viršininku pulkininku Eugenijumi Lastausku kalbėjome apie prievartos sugrįžimą, karo realybę ir iliuzijas, kurios ilgą laiką formavo saugumo suvokimą. Šiame pokalbio tęsinyje dėmesys krypta į tai, kas vyksta po šio suvokimo lūžio, – kaip realiai rengiamasi gynybai.

Apie gynybą jis kalba ne pavienių sprendimų, o sistemos kategorijomis – apie discipliną, planą ir nuoseklų treniravimąsi, kolektyvinį ir individualų pasirengimą, pratybas kaip visos sistemos egzaminą. Jo požiūrį taikliai nusako paprasta formulė: karus laimi ne išskirtiniai personažai, o disciplinuoti, savo vietą sistemoje suprantantys žmonės.

AIŠKUMAS PRIEŠ NEŽINOMYBĘ

Lietuvos kariuomenės Gynybos štabo J7 valdyba atsakinga už kolektyvinį rengimą, pratybas ir pamokų įsisavinimą. Kas šiandien, palyginti su ankstesniais dešimtmečiais, rengiantis gynybai, yra aiškiausia, o kas vis dar lieka neapibrėžta?

Pirmiausia, mes labai aiškiai žinome, kam ruoštis. Iki 2014 metų kariams tai buvo didelis klausimas: Afganistane, Irake, Malyje ar Balkanuose? O dabar labai aiškiai žinome – pasienyje su Rusija ir Baltarusija.

Mes aiškiai žinome, koks yra priešininkas. Anksčiau tai buvo arba Afganistano talibai, arba „Al-Qaeda“, arba ISIS, o dabar tos dilemos nebėra.

Mes galime labai aiškiai pasakyti, kokios tai bus pajėgos sausumoje, kokios – jūroje, kokios – ore. Kokie vienetai bus šalia, kas bus mūsų kaimynai, kas kausis kartu su mumis. Žinome, kokie bus civiliai.

Mes labai aiškiai žinome, ką mums reikės padaryti.

O ko vis dar nežinome?

Vienintelis dalykas, kurio nežinome, yra laikas. Tačiau net istoriškai galima pasakyti, kad rusas mėgsta atakuoti žiemą.

Kalbant apie nežinomybę, kyla ir kitų iššūkių, kuriuos galima apibendrinti klausimu: „Kaip kariuomenei tinkamai pasiruošti laimėti nekariaujant?“ Pavyzdžiui, statybų įmonės vadovas žino, ar jo projektuotojai dirba gerai, nes jie įgyvendina projektus ir pasiekia apčiuopiamą rezultatą. O kariuomenė taikos metu nekariauja, o jei ir turi kovinės patirties, ji ne visada lengvai pritaikoma kitokio pobūdžio kariniuose konfliktuose.

Ar minėtas aiškumas, žinant, kad visada išlieka ir nežinomųjų, suteikia mums pranašumo?

Teisingai supratęs problemą, būtina parengti jos sprendimo planą ir, kas itin svarbu, nuolatos pagal jį treniruotis. Kariuomenėje pratybos turi būti orientuotos į pergalę – į tai, kaip mes laimėsime. Jos neturėtų kartotis: kiekvieną kartą užduotis būtina atlikti vis geriau, efektyviau ir sparčiau.

KOLEKTYVAS IR SISTEMA

Pratybos prieš kurį laiką daugeliui atrodė kaip kariuomenės vidaus reikalas, o šiandien netgi labai matomas procesas, į jas įtraukiama labai daug žmonių. Kaip keičiasi pratybų pobūdis ir matomumas?

Tekstas: ŽIVILĖ STADALYTĖ

Mūsų sėkmingas apsigynimas susijęs ne su individualiais veiksmais, o su tuo, kaip sugebėsime organizuoti veikti kaip kolektyvas. Kolektyvinis rengimas veda į pratybas, pavyzdžiui, „Perkūno griausmą“. Tai mes darome realiai – vyksta mobilizacija, renkami žmonės, išdėstomos pajėgos, vykdoma gynyba. Pratybų metu mobilizacija yra esminis prioritetas, o šauliai atlieka kritinį vaidmenį tiek pačiame mobilizacijos procese, tiek užtikrinant komendantūrų veiklą.

„Džiugu, kad mūsų pratybos tampa vis kompleksiškesnės: jos apima visus lygmenis, įvairias valstybės institucijas ir pasižymi didėjančia trukme. Praėjusių metų pratybos savo mastu buvo išskirtinės – jos truko net du mėnesius. Tokia trukmė privertė mus derinti karinį pasirengimą su įprasta kasdiene veikla, taip imituojuojant realias krizės sąlygas. Ukrainos pavyzdys akivaizdžiai rodo, kad agresijos grėsmė gali išlikti neapibrėžta iki pat paskutinės akimirkos, todėl gebėjimas veikti nenutraukiant valstybės funkcijų yra kritiškai svarbus.“

Apibendrinant pratybos yra praktinis valstybės ginkluotos gynybos planų patikrinimas. Tai savotiškas egzaminas, kuriuo atsiskaitome visuomenei už mums patikėtus resursus ir lėšas.

Kas, jūsų manymu, šiandien yra svarbiausia tam, kad valstybės gynybos sistema veiktų kaip vientisa visuma?

Vyriausiasis NATO pajėgų vadas yra pasakęs: „Neužsimkite niekuo kitu. Treniruokitės planą. Treniruokitės laimėti.“ Juk tinkamai pasiruošus gali būti, kad ir kariauti nereikės. Niekas nenori pulti, jeigu supranta, kad galimybė laimėti yra menka.

Akivaizdu, kad tokio masto mechanizmas turi būti treniruojamas vieningai. Šis įsitraukimas ir visuotinumumas neatsirado savaime – prireikė laiko, kol mūsų struktūros susitelkė. Pamenu laikotarpį, kai institucijos dar buvo linkusios veikti izoliuotai, tačiau šiandien situacija pasikeitė iš esmės.

Mūsų sėkmingas apsigynimas susijęs ne su individualiais veiksmais, o su tuo, kaip sugebėsime organizuoti veikti kaip kolektyvas.

Net trūkstant teisinio reglamentavimo, šiandien susėdame prie bendro stalo su vienu supratimu: „Reikia daryti – tai mūsų valstybė, kas, jei ne mes?“ Galiausiai, šioje kovoje nenorėtume likti vieni. Turime patikimų sąjungininkų, todėl visus veiksmus planuojame ir pratybas vykdomė kartu su partnerių vadavietėmis.

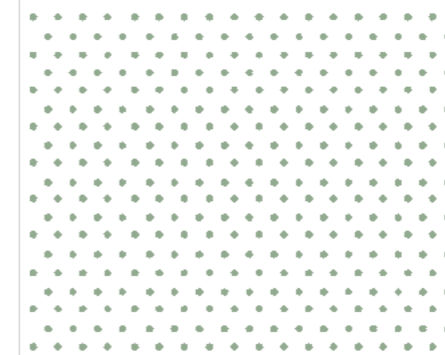
Mes esame išskirtiniai ir tuo, kad Lietuva jau porą metų yra vienintelė NATO valstybė, kurioje pratybos vyksta nuo aukščiausio lygmens. Jose dalyvauja strateginė vadavietė, Jo Ekselencija Lietuvos Respublikos Prezidentas, strateginės vadavietės vadas, ginkluotųjų pajėgų vadavietė ir taktiniai vienetai. Visi dalyvauja pratybose ir tikrina savo gebėjimą įgyvendinti planus. Tuo buvo nustebę net NATO atstovai.

Vis minute planus. Nuo ko žmogui, galvojančiam apie valstybės gynybą, apskritai reikėtų pradėti supratimą, kaip visa tai veikia?

Itin svarbus yra principas „iš viršaus į apačią“. Mūsų hierarchijos viršūnėje – Valstybės gynybos planas. Jį vertėtų perskaityti kiekvienam, keliančiam klausimą: „Ką turėčiau daryti?“ Šiame dokumente apibrėžta valstybės gynybos architektūra: nustatyti etapai, pagrindinės užduotys ir už jų įgyvendinimą atsakingos institucijos. Tai vos devynių puslapių dokumentas. Už jo slypi įslaptintas Valstybės ginkluotos gynybos planas, kurį vykdo ginkluotosios pajėgos, įskaitant ir Lietuvos šaulių sąjungą, kaip integralią jų dalį.“

Kaip sekasi suvaldyti tokius didelius procesus?

Tam pasitelkiamas operacinis menas, nustatantis, kaip turi būti organizuojami procesai. Tam reikalingas planas, operaciniai įsakymai ir, žinoma, disciplina – visai kaip krepšinyje ar muzikoje. Juk negali žaidėjas bėgti ir mesti kamuolio kada panorėjęs, o muzikantas – groti tik tai, kas jam patinka. Generolas George'as S. Pattonas yra taikliai pasakęs: „Mes esame Marso muzikantai.“ Kariuomenė čia prilygsta didžiuliam simfoniniam

orkestrui, operacinis planas – genialiai simfonijai, o vadas – dirigentui, kuriam harmoningai paklūsta ir smuikai, ir būgnai, ir visi kiti instrumentai.

ŽMOGUS KARE: MORALĖ, TARNYSTĖ IR PAPRASTŲ DALYKŲ SVARBA

Kalbant nebe apie kolektyvo veikimą, o apie žmogų sistemoje – kiek svarbus individualus pasiruošimas gynyboje?

Svarbiausia nepamiršti – kariauja ne tankai ar lėktuvai, o juos valdantys žmonės. Net ir šiuolaikiniame kare, kuris technologiniu požiūriu kariui tapo kiek „patogesnis“, fiziniai ir moraliniai išbandymai išlieka milžiniški. Jei galvoje trūksta tvarkos, jokie raumenys nepadės. Kariuomenėje mus veda, formuoja ir sunkiausiomis akimirkomis sprendimus priimti padeda vertybės bei priesaika. Čia viskas sudėliota labai aiškiai: pirmoji ir svarbiausia vertybė – ištikimybė, antroji – kovos dvasia, trečioji – iniciatyva, o ketvirtoji – profesionalumas. Kiekvienas karys privalo ne tik žinoti šią seką, bet ir kasdien ja vadovautis.

Tuomet iš ko spręsti, kas rengiantis gynybai yra iš tiesų svarbu, o kas – antraeiliai dalykai?

Gynybos plane svarbiausia yra tai, kas priešui padarytų didžiausią žalą ir leistų pasiekti pergalę per trumpiausią laiką bei su mažiausiais nuostoliais. Rengdamiesi privalome vengti veiksmų, kurių ginant Lietuvą neprireiks arba kurių nauda būtų abejotina. Dažnai pašiepiame Rusijos karių, demonstruojančius „galią“ daužant plytas ar butelius, tačiau turime ir patys savęs paklausti: ar visada darome tai, kas būtina pergalei, o ne tai, kas mums patiems tiesiog labiau patinka? (*Šypsosi.*)

Tai galima sakyti, kad realiame kare filmų personažų logika neveikia?

Dabartinio kario įgūdžiai iš esmės yra gana paprasti, tačiau būtent čia slypi didžiausias iššūkis. Patirtis ekspediciniuose karuose Afganistane ar Irake mus išmokė kariauti mažais vienetais,

1

1. Pulkininkas Eugenijus Lastauskas. Nuotr. iš asmeninio archyvo

kur vyravo principas „iš apačios į viršų“. Tačiau šiandien matome, kad sėkmė lydi tuos, kurie turi daugiau divizijų ir korpusų (*šypsosi*).

Pamatiniai kario įgūdžiai išlieka archajiški: ateiti į pozicijas, apsikasti, efektyviai apšaudyti priešą, suteikti pirmąją pagalbą ir apsišarvuoti kantrybe dirbant, atrodytų, beprasmišką darbą. Ukrainiečių pavyzdys rodo, kad sėdėti apkasuose šešiasdešimt dienų, spaudžiant šalčiui ir nuolatinei grėsmei, reikia neįtikėtinos dvasinės stiprybės. Šiuolaikinis karas reikalauja milžiniško susiklausymo, nes veikia didelės pajėgos – stiprios gynybos net ir su geriausiai parengta kuopa nepralauši.

Kas lemia, ar žmonės pasirenge sekti vadą ekstremaliomis sąlygomis?

„Galiamiesi viską lemia idėja – tarsi Jono Biliūno „Laimės žiburys“. Mūsų savanoriai, partizanai ir 1991-ųjų gynėjai į kovą stojo ne dėl įsakymo, o dėl to, kad jiems rūpėjo Laisvė ir Lietuva. Prie to prisidėjo ir tikra lyderystė – vadovai, kurie sunkiausią akimirką nepabėgo, o stojo į priekį. Juos vedė pamatinis pareigos jausmas: „Čia mano namai ir aš privalau juos ginti.“ Yra taiklus posakis: karys kaunasi ne todėl, kad nekenčia to, kas prieš jį, o todėl, kad myli tuos, kurie už jo nugaros. Kaip yra sakęs buvęs Gynybos štabo viršininkas – karinėje tarnyboje tikroji lyderystė pasireiškia ne per galią, o per pasiaukojančią tarnystę.“

Ką norėtumėte pasakyti pabaigai?

Viskas bus gerai. x

KAUNO VYTAUTO DIDŽIOJO 2-OSIOS ŠAULIŲ RINKTINĖS VOKALINIS ANSAMBLIS „ŽAIBAS“ DAINUODAMAS PLEČIA ŠAULIŲ GRETAS

Tekstas: IEVA KRIVICKAITĖ
Nuotraukos: ANSAMBLIO „ŽAIBAS“ ARCHYVAS

Kauno Vytauto Didžiojo 2-osios šaulių rinktinės renginiuose skamba jaudinančios patriotinės dainos. Šaulių vokalinis ansamblis „Žaibas“ savo balsais klausytojus nukelia į partizanų miškus, į įniršio kupinus mūšius, kur kariai negaili gyvybės už tėvynę, ir į namus, kuriuose artimieji su viltimi laukia sugrįžtančiųjų.

1

VADOVAS, KURIS NEKETINO TURĖTI DAR VIENO KOLEKTYVO

Mintis suburti šaulių ansamblį, puoselėjantį lietuviškas patriotines ir partizanų dainas, kilo 2-osios šaulių rinktinės Štabo aptarnavimo kuopos vadui Juozui Klimkevičiui. 2022 metais šį sumanymą įgyvendinti padėjo šaulys Mečys Palšauskas, kolektyvui vadovavęs iki 2023 metų rudens.

Šiuo metu ansamblio vairs patikėtas žinomam chorvedžiui Rolandui Daugėlai. Įdomu tai, kad pats R. Daugėla į šaulių sąjungą atėjo vedamas visai kitų tikslų. „Norėjau veikti tai, ko nedarau kasdienybėje: išmokyti šaudyti, įgyti medicinos žinių pagrindus“, – prisimena jis.

Nors tarptautinių festivalių organizatoriai ir konkursų vertintojai iš pradžių tarnavo komendantinėje kuopoje, kur jo laukė miškai ir pratybos, ilgainiui didelis profesinis užimtumas privertė grįžti prie to, ką jis moka geriausiai, – muzikos.

Šaulystė chorvedžiui buvo itin svarbi – nepaisant didžiulio gyvenimo tempo, jis jautė stiprų norą atlikti pilietinę pareigą. Nusprendęs iš komendantinio vieneto pereiti į Štabo aptarnavimo kuopos Kultūros būrį, jis netruko pastebėti, kad šaulystėje jį vėl „pasivijo“ muzika.

„2023-ųjų išvakarėse, per vėliavos pakėlimo ceremoniją, mane užkalbino keli vadai: „Turime rinktinėje ansamblį, gal reikėtų ir choro?“ O aš tik nusišypsojau: jau ir taip turiu keturis...“ – prisimena R. Daugėla.

Nors idėjos rinktinėje burti naują chorą jis kol kas atsisakė, profesiniam smalsumui atsispirti nepavyko. Chorvedys priėmė „Žaibo“ ansamblio seniūno Remigijaus Zubavičiaus kvietimą padirbėti su kolektyvu. Viskas prasidėjo nuo kelių konsultacijų ir repeticijų, o 2023 metų rudenį R. Daugėla jau visa koja stojo prie ansamblio vairo.

PAVEIKUS DAINAVIMAS – PRASMINGŲ ŽYGIŲ ATPINDYS

Ansamblio seniūnas pabrėžia, kad pavadinimas „Žaibas“ kolektyvui turi ypatingą reikšmę. „Mūsų ansamblis pasirinko bebaimio Dzūkijos vado Valtro Voverio-Žaibo slapyvardį, – pasakoja R. Zubavičius. – Su juo žūtimi tiesiogiai susijęs dvigubu agentu tapęs vaikų poetas Kostas Kubilinskas. Kasmet bent kartą ar du lankome Žaibo žūties vietą Kalesnikų miške.“

Tokios išvykos – neatsiejama ansamblio veiklos dalis. Dainininkai nuolat keliauja po Dzūkiją ir kitus Lietuvos regionus: lanko partizanų kapus, bunkerius ir kitas laisvės kovų istorijai reikšmingas vietas. Nenuostabu, kad „Žaibo“ pasirodymai tokie paveikūs – iš šių žygių ansamblio nariai parsiveža gyvą, jautrią patirtį ir neišdildomus prisiminimus.

Prisimindamas darbo su ansambliu pradžią, R. Daugėla teigia, kad pirmasis jo tikslas buvo sustiprinti dainavimo kokybę – siekta švaraus, paveikaus tri balsio skambesio. Vadovui buvo svarbu, kad klausytojai pajustų dainos galią ir tai, kaip stipriai patriotinis kūrinys gali pakylėti dvasią. Be to, norėta ansambliui suteikti daugiau savarankiškumo.

„Mano dienotvarkė tokia įtempta, kad važinėti į repeticijas buvo sudėtinga, – pasakoja R. Daugėla. – Tad radome išeitį: sutarėme, kad kolektyvas repetuos vienoje iš mano darboviečių – Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijoje. Kartą per savaitę su ansambliu dirbu aš, o dar į vieną repeticiją nariai susirenka savarankiškai.“

Toks savarankiškumas – gana neįprastas mėgėjų kolektyvams, tačiau jis tik dar labiau išryškina ansamblio narių motyvaciją. „Didžiausia parama man yra jų aktyvumas, – teigia vadovas. – Su tokiais žmonėmis kartais net „sunku“: vos užsimeni, kad ko nors reikėtų, žiūrėk, darbas jau atliktas, o nariai jau laukia naujų idėjų. Aranžuotes pradėjau kurti neįtikėtinu tempu: vos nusiunčiu vieną seniūnui, šis jau būna paruošęs natas ir laukia kito kūrinio. Darbas tiesiog pyška – taip sparčiai judame į priekį.“

REPERTUARAS, PASAKOJANTIS SVARBIAUSIAS ISTORIJAS

Ansamblio išskirtinumas – repertuaras, sudarytas vien iš partizaninių ir istorinių dainų. Paklaustas, kaip jas atsirenka, R. Daugėla pabrėžia, kad tokių dainų archyvai yra neišsemiami – telieka imti ir dainuoti.

„Dar prieš pandemiją Juozo Naujalio muzikos gimnazijoje buvau subūręs jaunuolių ansamblį, su kuriuo atlikdavome karo dainas, – prisimena jis. – Pirmąjį impulsą davė viena mokytoja, tremtinių vaikas. Ji organizuodavo mokyklos renginius ir viename jų paskatino pasirodyti mano ansamblio vaikus. Pradėjus koncertuoti tapo akivaizdu, kad būtent istorinės ir partizanų dainos bus šio kolektyvo vizitinė kortelė. Tad nemažą dalį dabartinio repertuaro esu sukaukęs dar iš tų laikų.“

R. Daugėla teigia, kad dainas renkasi iš gausių muzikos rinkinių, o vertingu šaltiniu tampa ir paties ansamblio sukauptas turtingas archyvas. Įkvėpimo dirigentas semiasi ir iš tokių grupių kaip „Ugniaivijas“, „Thundertale“ bei kitų panašaus žanro kūrėjų.

Itin svarbus kolektyvo principas – tik gyvas ir kokybiškas garsas. Ansamblis dainuoja be jokių fonogramų:

1. Dainininkų gretose – išskirtinai tik šauliai.

2. „Žaibas“ dainuoja tik gyvai.

2

arba „a cappella“, arba pritariant kanklėmis ir mušamaisiais instrumentais. Didžiausias iššūkis vadovui buvo darbas su muzikinio išsilavinimo neturinčiais dainininkais, kurie ansamblyje sudaro daugumą. Vis dėlto bėgant laikui kūriniai buvo taip išbulinti, kad dabar nariai juos užtikrintai atlieka net ir be dirigento pagalbos.

DARBĄ REPETICIJOSE ATPERKA SĖKMINGI KONCERTAI

Ansamblio dainininkų gretose – išskirtinai tik šauliai. Dauguma jų yra švietimo ir kultūros sričių atstovai: čia dainuoja mokytoja, muziejaus darbuotoja, buvęs orkestro muzikantas ir buvęs VDU dėstytojas, kuris kartu itin kruopščiai rašo ir ansamblio metraščių.

Viena narystės istorija itin džiugina: sužinojusi, kad kolektyvui pradėjo vadovauti jos buvęs mokytojas, viena šaulė į repeticijas ėmė važinėti net iš Kaišiadorių. Vėliau ji pakvietė prisijungti ir kanklėmis akompanuoti savo seserį, taip pat šaulę.

Nors ansamblį sudaro 15 dainininkų, koncertuoti gali ir mažesnės, 8 ar 10 asmenų grupės. Vadovo teigimu, svarbiausia – kokybiškas pasirengimas, o jį nariai vertina labai atsakingai: ansamblio seniūnas net paruošia atskirų partijų garso įrašus savarankiškam darbui namuose.

Atsakingas pasiruošimas duoda vaisių: „Net ir mano ausiai, žinant mano reikalavimus, jau skamba gražiai“, – šaulius giria ansamblio vadovas R. Daugėla. Labiausiai jį džiugina tie koncertai, kurių metu pavyksta sujaudinti publiką ir paliesti giliausias emocijas.

Vienas tokių pasirodymų – metų sandūroje vykstanti Štabo aptarnavimo kuopos padėkos šventė Šv. Antano bažnyčioje. Ansamblio vadovas džiugiasi, kad pastarojoje padėkos šventėje kolektyvas pristatė beveik valandos trukmės programą.

Dar viena svarbi ansamblio misija – švietimas. Didelį įspūdį dainininkams paliko šiemet įvykęs Vasario 16-ajai skirtas koncertas Kauno Juozo Naujalio muzikos gimnazijoje. Šiam renginiui „Žaibas“ parengė specialią programą su skaitiniais apie Lietuvos istoriją. Sausakimšoje salėje vyko ne tik pasirodymas, bet ir bendras dainavimas kartu su moksleiviais.

Programa buvo sujaudinanti iki ašarų – jas klausydami dainų braukė daugelis žiūrovų. Vadovas prisimena, kad po koncerto buvo net sunku pereiti mokyklos koridoriumi: moksleiviai veržėsi iš arčiau apžiūrėti uniformas, klausinėjo apie girdėtus kūrinius ir, svarbiausia, domėjosi galimybėmis prisijungti prie jaunųjų šaulių ir tapti panašiams į „Žaibo“ dainininkus. x

10

KAIP APSAUGOTI DAIKTUS KUPRINĖJE

Tekstas:

EDUARDAS KLIMENKA,
GABRIELIUS E. KLIMENKA,
#IŠGYVENIMO AKADEMIJA KLIMENDKA

Nuotraukos:

#IŠGYVENIMO AKADEMIJA KLIMENDKA

Keliaujant gamtoje yra itin svarbu apsaugoti savo kuprinės turinį. Didžiausią pavojų daiktams kelia lietus ir kiti su vandeniu susiję pavojai. Neretai juk atsitinka, kad banalus persikėlimas per upelį tampa virusiniu vaizdeliu socialiniuose tinkluose, vien todėl kad šleivakojis žygeivis visu ūgiu pokštelna upelin paslydęs ant šlapio akmens. Peršlapę daiktai sukelia gausybę nepatogumų ir gali lemti mirtiną pavojų. Be to, permirkusi kuprinė pasidaro ženkliai sunkesnė, tad žygis pasidaro sudėtingesnis.

1

1. Kuprinės gobtuvas leidžia turėti papildomą išorinę kišenę, į kurią galima įdėti palapinsiaustę.
2. Palapinsiaustė yra labai lengvai pasiekiamą. Nė nereikia nusiimti kuprinės.
3. Net neįgudusiam žmogui toks būdas padeda efektyviai apsaugoti nuo lietaus.

2

3

KUPRINĖS GAUBTAS

Apsauginio kuprinės gaubto paskirtis – apsaugoti kuprinę nuo lietaus. Jis ypač patogus trumpalaikio lietaus atveju, nes leidžia nesustojant tęsti žygį nebijant, kad daiktai peršlaps. Neretai, net ir naudodami apsauginį kuprinės gaubtą, žygeiviai pastebi, kad užsitęsęs lietus drėgmė vis tiek patenka į kuprinę prasisunkdama per diržus ir petnešas. Dėl šios priežasties gaubtas būna nepelnytai nuvertinamas, nes esą neatlieka savo pagrindinės funkcijos. Tačiau gaubtas saugo ne vien nuo lietaus. Gaubtas sukuria apsauginį barjerą ir nuo kitų išorinių veiksnių. Neatsargiai ant žemės padėta kuprinė gali sugerti samanose ar dirvoje esančią drėgmę, tai ypač aktualu po lietaus ar iškritus ryto rasai. Štai tau ir pagalbinkas. Gaubtas taip pat uždengia besimaskatuojančius kuprinės dirželius ir sagtis, sumažindamas riziką užsikabinti už šakos. Gaubtas gali pasitarnauti kaip krepšys grybaujant, kaip papildoma kuprinės kišenė ir t. t. Taigi, neverta jo atsisakyti vien todėl, kad pliaupiant ilgam lietaui jis praranda šiek tiek savo efektyvumo.

PALAPINSIAUSTĖ

Pončo tipo apsiaustas arba palapinsiaustė yra itin paranki apsauga nuo lietaus ne vien pačiam žygeiviui, bet ir ant jo pečių kybančiai kuprinei. Kitaip nei striukė, apsiaustą galima užmesti ant kuprinės, taip maksimaliai apsaugant ją nuo lietaus. Apsiaustą reikėtų pakuoti į kuprinę taip, kad ji būtų kuo lengviau pasiekiamą. Idealu, jeigu rasi būdą, kaip pasiekti apsiaustą nenusiimdamas kuprinės. Niekas kitas taip gerai nežino tavo įrangos kaip tu pats, todėl nėra kažkokio iš anksto sugalvoto recepto, kaip tai padaryti. Turi pats tai atrasti. Galime tik pasidalyti vienu pačių atrastu „live hack'u“. Lengviausiai ranka pasiekiamą kuprinės dalis einant yra jos apačia. Kaip efektyviai išnaudoti tokią situaciją? Nesvarbu, koks oras, visuomet kuprinę apdengiu apsauginiu gobtuvu (apie jį kalbėjome straipsnio pradžioje). Visi tokio tipo gobtuvai kuprinę apgaubia tampriu saitu. Dėl šio saito apatinėje kuprinės dalyje atsiranda papildoma „kišenė“, į kurią saugiai galiu įdėti savo suvyniotą palapinsiaustę. Ši kišenė yra labai lengvai pasiekiamą ranka. Tad vos prasidėjus lietaui per kelias sekundes galiu ištraukti palapinsiaustę ir ją užsivilkti. Šiam veiksmui atlikti nė nereikia nusiimti kuprinės. Nedėkokite.

ŠIUOKŠLIŲ MAIŠAS

Ar nešiesi į žygį šiukšlių maišą? Jeigu tavo atsakymas – ne, tuomet galima pagrįstai manyti, kad esi tiesiog nevala, šiukšlintojas ir nevidonas. Bet šiukšlių maišas yra skirtas ne vien visokioms atliekoms ir šiukšlėms rinkti. Jis taip pat gali padėti apsaugoti tavo daiktus nuo lietaus ar kitų nelaimingų atsitikimų su vandeniu. Iš esmės tai yra pigus sausmaišio atitikmuo. Skaitytojas turbūt pakomentuos, kad plastikinio maišo naudojimas yra neekologiškas ir netvarus sprendimas. Protingai naudojamas tvirtas plastikinis maišas tarnaus ilgai. Kaip tai veikia?

Norėdamas apsaugoti daiktus nuo lietaus, pirmas daiktas, kurį turi įdėti į kuprinę, yra šiukšlių maišas. Jis atliks sandarios talpos funkciją apsaugodamas tavo miegmaišį, rūbus, elektroniką, maistą nuo negailestingo visur prasiskverbiančio lietaus. Maišą rinkis dvigubai didesnės talpos, nei yra tavo kuprinė. Pavyzdžiui, 30 litrų kuprinei rinkis dvigubai didesnį (60 l) maišą – taip jį uždarysi kur kas sandariau. Norėdamas maksimalios apsaugos, daiktus papildomai suskirstyk į mažesnius maišelius. Taip jie išliks sausi net ir tada, jei pagrindinis maišas netyčia plyštų. Tam tinka mažesnės talpos šiukšlių maišai (jei nori išlikti toje pačioje terpėje) arba „Zip lock“ tipo maišeliai. Šis metodas padės tvarkingai sudėti daiktus, juos bus galima lengviau išimti, nesugriaunant bendros kuprinės tvarkos.

Tam, kad maišai būtų sandarūs, juos reikia kažkaip uždaryti. Venk rišti mazgus. Paprastuoju mazgu užrištas maišas lengvai atsідarys, o dvigubas mazgas jau užims papildomos vietos kuprinėje. Dažnas raišiojimas susilpnins plastiką, padidins pažeidimo tikimybę. Tamsoje, tiesiogine žodžio prasme, užsiknisi ir prasikeiksi atrišinėdamas. Efektyviausias metodas – uždaryti maišą kaip uždarinėtum sausmaišį: užlenk viršutinę maišo dalį bent tris kartus, tuomet galus sukisk į susuktą dalį. Prieš užsandarindamas, nepamiršk išspausti oro – taip sutalpaus vietos. Nors iš pirmo žvilgsnio toks uždarymo būdas gali pasirodyti netvirtas, spaudžiamas kitų daiktų ir kuprinės užsegimų jis tampa visiškai patikimas. Beje, šis triukas puikiai tinka ir šlapiems drabužiams: izoliuoti maiše, jie nesudrėkins viso likusio turinio.

Pasitelkdamas šiuo tris aprašytus būdus, gali būti tikras, kad tavo daiktai kuprinėje išliks sausi bet kokiomis oro sąlygomis. Mėgink, eksperimentuok, atrask tai, kas tau geriausia. ×

4

5

6

4. Maišo kraštus reikia ištiesinti ir užsukti bent tris kartus.

5. Užlenkti vidaus link ir užkišti po susukta dalimi vieną galą.

6. Užlenkti vidaus link ir užkišti po susukta dalimi antrą galą. Ir „voilà“!

11

LIETUVOS PARTIZANINIO KARO KRAŠTOVAIZDIS. TARP NAMŲ IR MIŠKO:

1 SLĖPTUVĖS IR ŽEMINĖS PARTIZANINIAME KARE

12

Tęskime pasakojimą apie partizaninio karo kraštovaizdį – šiandien aptarkime slėptuves bei žemines.

Tekstas: DR. AISTĖ PETRAUSKIENĖ

1. Atstatyta buvusi Lietuvos policijos kapitono Stasio Eitmanavičiaus-Rupūžėno vadovaujamų partizanų žeminė ir apkasų linija Pašilių miške (Panevėžio r.). 2010 m. Nuotr. aut. Gediminas Petrauskas

„Dar 1946 metais dažniausiai buvo kasami „kiauliniai“ bunkeriai, kuriuose galima tik sėdėti, o pro angą reikia tiesiog šliaužte šliaužti. Tada apie jokių patogumus nebuvo galvojama ir buvo tenkinamasi tik landynėmis-slėptuvėmis, kuriose buvo tik miegama“, – 1949 metais savo dienoraštyje rašė partizanų vadas Lionginas Baliukevičius-Dzūkas.

Šis lakoniškas liudijimas atveria ne tik buities, bet ir viso partizaninio karo kraštovaizdį. Tarp namų ir miško, tarp kasdienybės ir pogrindžio, gimė ištisas slėptuvių pasaulis – nuo siaurų landynių palėpėse iki pelkėse įrengtų žeminių.

SLĖPTUVĖ – TYLOS IR LAUKIMO ERDVĖ

Pirmosios slėptuvės dažniausiai buvo įrengiamos gyvenamuosiuose namuose. Tai nedidelės, slaptos patalpos, skirtos vienam ar keliems asmenims, taip pat ginklams, maistui ar spaudai laikyti. Jos slėptos tarpusienėse, po grindimis, duonkepiuose, krosnyse, palėpėse ar net daržinėse sukrautame šiene. 1945 metų vasario 15 dieną Graužų miško kautynėse sunkiai sužeistas partizanas Juozas Zinius-Luputis vėliau tardomas pasakojo, kad jo „urvas“, kuriame gydėsi po kautynių, buvo virš priemenės palėpėje įrengta slėptuvė. Tokie „urvai“ tapo laikiniais gyvybės išsaugojimo taškais.

Dauguma tokių slėptuvių atsirado vokiečių okupacijos pabaigoje ir pirmosiomis sovietinės okupacijos dienomis. Kartais slėptuvėmis partizanai vadindavo ir bunkerius ar žemines. Antrojo pasaulinio karo metais slėptuvės paplito masiškai: vieni siekė apsisaugoti nuo oro atakų, kaip buvo mokoma tarpukariu, kiti priklausė slaptoms antinacinėms ir antisovietinėms organizacijoms, raginusioms rengti slėptuves ir kaupti ginklų atsargas.

Slėptuvės buvo būdingos visai Lietuvai. Duomenys apie jas fragmentiški – išlikę prisiminimuose, partizanų vadų įsakyimuose, dienoraščiuose. Jų paskirtis aiški ir dvejopa: pasislėpti keliems žmonėms arba laikyti daiktus – maistą, ginklus,

spaudą. Skirtingai nei kai kurie bunkeriai, slėptuvės neturėjo atsarginio išėjimo, nebuvo skirtos gynybai, spaudos darbui ar ilgesniam gyvenimui. Kaip rodo pats pavadinimas, jų esmė – trumpalaikis pasislėpimas.

1944 metų gruodžio 10 dieną Lietuvos laisvės armija štabo parengtame dokumente „Partizanų ir agentūrinių žvalgų radistų slėptuvės“ išskirta net dvidešimt skirtingų tipų: „rūsys po malkų krūva“, „rūsysis po šieno kūgiu“, „rūsysis po daržine“, „kapas“, „šulinys“, „požeminis apkasas“ ir kt.

Daugelis vyrų ir jaunuolių slėptuvėse slapstėsi nuo sovietinės mobilizacijos. Slėptuvės išliko per visą partizaninį karą, tačiau kovai tapus organizuotesnei jų reikšmė sumažėjo. Vis dėlto karo pabaigoje jos vėl tapo paskutiniu prieglobsčiu – jose slapstėsi Pranas Končius, Antanas Kraujelis, Stasys Guiga ir kiti paskutiniai kovotojai.

Vienas paskutinių Seredžiaus krašto partizanų Jonas Bartušas-Ukrainietis kurį laiką slapstėsi seno ąžuolo drevėje įrengtoje slėptuvėje, į kurią buvo patenkama pro po šaknimis iškastą urvą. Kone legendomis apipintas pasakojimas apie tai, kaip Žemaičių apygardos Kardo rinktinės partizanas Juozas Zobernis-Ukmergis 1948 metų gegužę išstremtų tėvų ir negyvenamoje sodyboje įsirengė slėptuvę gandralizdyje.

Adolfas Ramanauskas-Vanagas savo prisiminimuose mini Nedzingės Švč. Trejybės bažnyčios (Varėnos r.) palėpėje, kunigo Zigmo Neciunsko leidimu, įrengtą nedidelę slėptuvę ginklams ir aprangai laikyti bei dviem asmenims pasislėpti. Panaši slėptuvė buvo įrengta ir Gegužinės Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčioje (Kaišiadorių r.) kunigo Stepono Rudžionio rūpesčiu – ja naudojos Jonas Misiūnas-Žalasis Velnias ir kiti Didžiosios Kovos rinktinės štabo nariai. »

2. Vienas iš slėptuvės pavyzdžių pagal 1944 metais parengtus Lietuvos laisvės armijos dokumentus. Iš Lietuvos ypatingojo archyvo

Žeminės dažnai painiojamos su bunkeriais. Pagrindinis jų skiriamasis bruožas – virš žemės iškeltas stogas, o kartais ir dalis sienų konstrukcijos.

3

ŽEMINĖ – GYVENIMO IR KOVOS ERDVĖ

Tačiau slėptuvės – kad ir kokios išradingos – buvo tik laikino pasitraukimo vietos. Organizacijai stiprėjant, būriams gausėjant, o kovai įgaunant vis aiškesnę struktūrą, vien pasislėpti nebepakako. Reikėjo vietos gyventi, planuoti, gydytis, laikyti spaudą ir ginklus. Taip partizaninio karo kraštovaizdyje atsirado žeminės.

Žeminė – tai įgilintas arba žemės paviršiuje pastatytas būstas, dažnai su šildymo įrenginiu, skirtas keliems ar kelioms dešimtims partizanų. Kartais jos turėjo šaudymo angas, gynybinius pylimus, buvo apjuostos apkasais. Išoriškai žeminės priminė sodybų daržovių rūsius ar iš lentų sukaltas pašiūres ir šnekamojoje kalboje neretai buvo vadinamos „trobikėmis“.

Žeminės dažnai painiojamos su bunkeriais. Pagrindinis jų skiriamasis bruožas – virš žemės iškeltas stogas, o kartais ir dalis sienų konstrukcijos. Ryšininė Vanda Stumbrytė-Šešelgienė apie 1946 metų rudenį Notigalės pelkėje (Kupiškio r.) įrengtą žeminę prisiminė: „Vidury pelkės buvo nedidelis pakilimas; partizanai kiek įsikasė į žemę, o viršuje iš rastų susirentė apie pusanthro metro aukščio paaukštinimą su stogeliu. Prieiti buvo sunku – kelmiai, telkšojo balos.“

Dažniausiai žeminės buvo įrengiamos įtvirtintose stovyklose, ypač būdingos pirmiesiems, pavieniui veikusiems būriams.

4

3. Gegužinės Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelėi Marijai bažnyčia (Kaišiadorių r.), kurios palėpėje 1945 metais buvo įrengta Didžiosios Kovos apygardos štabo slėptuvė. Punktyras žymi buvusios slėptuvės ribas. 2014 m. Nuotr. aut. Aistė Petrauskienė

4. Įėjimo į Gegužinės Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelėi Marijai bažnyčios palėpėje buvusią slėptuvę iš zakristijos antrojo aukšto vaizdas. 2014 m. Nuotr. aut. Aistė Petrauskienė

Skirtingai nei kai kurie bunkeriai, slėptuvės neturėjo atsarginio išėjimo, nebuvo skirtos gynybai, spaudos darbui ar ilgesniam gyvenimui.

Slėptuvės ir žeminės – tai ne tik architektūros formos. Tai partizaninio karo geografija, kurioje persipynė civilinis ir karinis pasaulis.

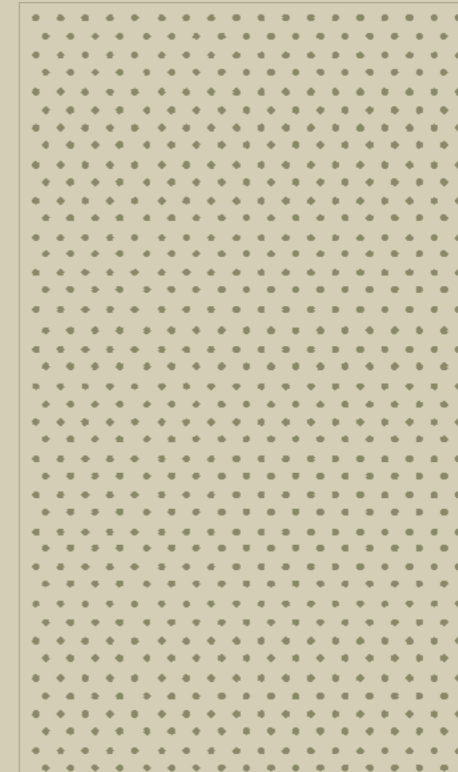
Žiemą jų poreikis išaugdavo dėl galimybės apšildyti patalpas, tačiau siekiant didesnės konspiracijos žemines pamažu pakeitė po žeme įrengti bunkeriai. Vėliau žeminės statytos rečiau, dažniausiai šlapiose vietovėse.

Būta dviejų tipų žeminių – įgilintų ir antžeminių. Didesniuose daliniuose jos galėjo sutalpinti 20–30 ir daugiau kovotojų, nors didžiąją laiko dalį partizanai praleisdavo žeminės aplinkoje. Taip susiformuodavo atviro tipo stovykla su šulinėliu, maisto ar ginklų slėptuve, tualetu, poilsiui skirta aikštele. Paprastai žeminė būdavo įgilinama iki metro – tai padėdavo ją maskuoti ir apsaugoti nuo šalčio.

Juozas Paliūnas rašo apie 1944 metų pabaigoje Mažuolių miške (Radviliškio r.) jaun. ltn. Antano Balčiūno partizanų statomą žeminę (tekste vadinamą bunkeriu), kurios išvaizda šiandien primena nedidelę bastioninę pilį.

1945 metų pavasarį Valkų kalvose (Šakių r.) susitelkė apie 200 vyrų, vadovaujamų kpt. Jurgio Valčio. Vadovybei ir apsaugai įsikūrus įtvirtintoje stovykloje ant kalvelės, didžioji partizanų dalis apsigyveno už 200 metrų pastatytose dviejose pusiau įgilintose 7 x 9 m ir 7 x 12 m žeminėse, kurių duobės su įėjimo ir šaudymo angų žymėmis matomos iki šiol.

Žinios apie žemės paviršiuje statytas žemines skurdesnės. 1945 metų rudenį Povilas Morkūnas Sandrausiškės miško (Raseinių r.) pelkių saloje įrengė žeminę,

kurioje su pertraukomis iki 1946 metų rugpjūčio 16 dienos slapstėsi apie dvidešimt kovotojų. 1945–1946 metų žiemą čia gyveno ir Jonas Žemaitis. Archeologinių žvalgymų metu šioje vietoje rasta apdegusių plytų, noragas, metalinio puodo dalys, sagos, šaukštas.

Vaizdingą pasakojimą apie šią žeminę – „trobėlę“ – paliko partizanas Antanas Žiogas 1949 metais rašytuose prisiminimuose (kalba netaisyta):

„Atėjo laikas apleisti tą pelkių mažytėje salelėje dengianti eglų šakomis namelį, kuris mums buvo tiek mielas, tiek priprastas, kad sunkiau buvo su juo skirtis negu su gimtąja bakūže. Kodėl jis toks mielas, toks jaukus tas namelis, kuris turėjo penkis metrus ilgio ir keturis metrus pločio, jis buvo sukrautas iš žalių apvalių pušinių rastų, kurie buvo nedailiai genieti ir net su žėve.

Namelio sienos turėjo nedaugiau kaip pusanthro metro aukščio, vidus buvo be lubų, tik buvo padarytas nuolaidus stogas, iš apvalių pagaliu sudietas ir žemėmis apipiltos. Ir vien tik tebuvo vienas nevisai mažas langas ir vienos vos vieno metro aukščio dūrys. Pažvelgus į namelio vidaus sienas atrodo, kad juos išvagotos gilaus vargo, susimąstymo, rūpesčių ir liūdesio raidėmis, bet ne nors ir vargingai gyvenome bet jame dažnai skambėdavo dainos, dažnai namelio sienos sulaukydavo juoko garsą, kad nepasklistų toli girioje.

5

5. Aukštaitijos partizanai prie žeminės. Iš Romo Kauniečio asmeninio archyvo

Nors namelio sienos nebuvo išpuoštos ivairiomis dekuracijomis, nors nebuvo jame gražių baldų ir patogiu lovų, nebuvo jame nei dailaus stalo, čia viskas buvo skurdžiai įrengta viskas buvo miško gamybos vien padaryta kirvių ir pjūklų, čia nieko nebuvo patogaus, viskas buvo vargingai atliekama.

Lovos vadinamos mūsų namelyje kur suguldavo dvidešimt vyrų, buvo tik eglų plonomis šakomis paklotos ir ant viršaus plonai sausų pelkės žolių patiestos.

Pažvelgus į mažiausia menkniekj visur atrodė vien tik vargas, vargas. Bet mes nepasidavėm vargui, mes su juo drąsiai kovojom, čia vargo žymės išnaikindavo tik skambanti vakaro daina, kurios skambantį garsą sulaukydavo niūrios namelio sienos.

Kodėl jis buvo, toks mielas tas vargo namelis, jis man buvo jaukesnis ir mielesnis net už puikius miesto rūmus.“

Slėptuvės ir žeminės – tai ne tik architektūros formos. Tai partizaninio karo geografija, kurioje persipynė civilinis ir karinis pasaulis. Nuo palėpės virš priemenės iki pelkės saloje stovinčios trobelės. Ir būtent šiose ankštose, tamsiose, žemėmis kvepiančiose erdvėse buvo saugoma tai, kas brangiausia – laisvės idėja.

ŠAULIŲ LEIDYBA: KAIP ATsirADO MILIJONAI

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

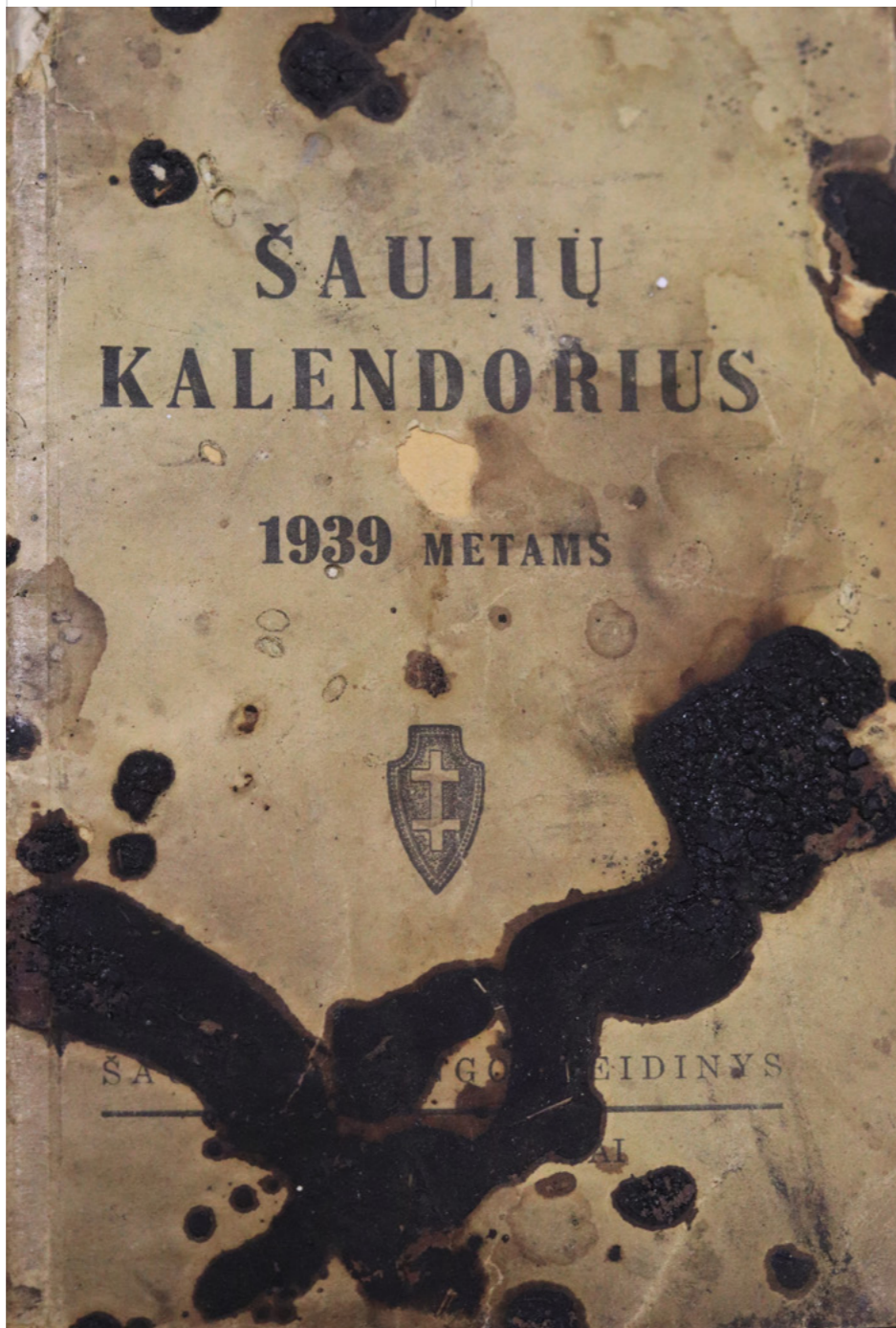
„Trimitas“ toliau tęsia straipsnių ciklą – pokalbius su LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO KLUBO PREZIDENTU STASIU IGNATAVIČIUMI apie šaulių istoriją ir per daugybę metų surinktus šaulių istorijos liudijimus.

S. Ignatavičiaus sukauptuose šaulių istorijos lobynuose aptinkame tarpukariu šaulių išleistų leidinių. Šį kartą ir pakalbėkime apie leidybą, juk ji buvo neatskiriama šaulių veiklos dalis.

Anuomet sklido įvairiausi šauliškos minties spaudiniai – nuo informacinių skrajučių iki kultūrinių ir ideologinių tekstų. Jie formavo savimonę, telkė bendruomenę ir stiprino valstybingumo idėjas. Dar 1920 metais buvo iškelta mintis, kad kiekvienas šaulių būrys turėtų turėti savo būstines su biblioteka, tai natūraliai irgi skatino leidybos poreikį. Dabar, žvelgdami į šį leidybos paveldą, galime matyti ne tik organizacijos komunikacijos raidą, bet suprasti ir jos istoriją.

KELI SKAIČIAI IR FAKTAI

Niekas nenuginčys tuometės realybės – spauda ir leidiniai buvo galingas visuomenės ugdymo įrankis. S. Ignatavičius pabrėžia: „Atkreipkime dėmesį – vienas iš V. Putvinskio priesakų šauliams – „Švieskis ir šviesk“. Šauliai turi ir patys skaityti, ir žinias perduoti visuomenei, ją telkti. Tai labai susiję su šaulių leidyba. Todėl šaulių sąjunga turėjo ir savo periodinį leidinį „Trimitą“, o jis buvo itin populiarus ir skaitomas įvairių visuomenės atstovų, ne tik pačių šaulių. Jame buvo skelbiamos ne tik šauliams aktualios žinios, bet rašoma ir apie ūkio

1

1.-2. Nors laiko paveikti, išlikę originalūs šaulių leidiniai yra vertingas informacijos šaltinis.

13

ar gyvenimiškus buitines reikalus, apie higieną, pasaulio politiką ir t. t. Temos buvo tikrai plačios. Iki 1940 metų „Trimitų“ buvo atspausdinta apie 11 mln. egzempliorių.“ Visgi „Trimito“ leidybos tema būtų galima atskirą pasakojimą rašyti, tad čia ties tuo plačiau nesiplėšime.

Štai faktas verčiantis iš nuostabos kilstelėti antakį – 1919–1922 metais šauliai atspausdino net 1,617 mln. įvairių atsišaukimų ir brošiūrų, daugiau kaip milijoną „rimtėnės“ literatūros egzempliorių..

„Nepriklausomybės kovų metu pradedus konfliktui su Lenkijos kariuomene šaulių sąjunga leido ir daug leidinių lenkų kalba. Aš suskaičiavau 47 leidinius, tai: įvairios brošiūros, skrajutės, knygelės. Taip daryta, nes norėta, kad lenkiškai kalbantys Lietuvos gyventojai būtų tinkamai informuoti, kad suprastų – Lietuva kovoja už teisybę, – pasakoja S. Ignatavičiaus. – Šauliai leido spaudinius ir jidiš bei baltarusių kalbomis. Tautinės mažumos buvo svarbios, joms buvo rodomas dėmesys ir tokiu būdu. Daugiausia buvo leistos nedidelio formato brošiūros, bet tiražai įspūdingi, pavyzdžiui, 2 000 egzempliorių!“ Čia tik dvejų metų epizodas, iki 1940 metų šauliai išleido begales įvairiausių leidinių.

ŠAULIO KALENDORIUS

LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas išsaugojo kelis įdomius leidinius – šaulių kalendorius. Sakosi, buvo jų surinkę gerokai daugiau, bet perdavė muziejui, o pasilikę tik du labai blogos būklės. Juos apžvelkime plačiau. Tokie kalendoriai buvo leidžiami aštuonerius metus, o bendras tiražas siekė 315 tūkst. egzempliorių. Kas tai per leidinys? Tikrai ne mums šiandien įprastas kalendorius. „Tai labiau šiandienos atmintinės atitinkamo – nedidelio formato knygelė, telpanti į kišenę, čia sužymėtos svarbiausios atmintinos datos, vardadieniai ir gausu kitokios informacijos: Lietuvos istorijos faktai nuo pat valstybės įkūrimo, itin detali Nepriklausomybės kovų įvykių chronologija, valstybinės ir kitos šventės, šaulių sąjungos statuto nuostatai bei įstatymo punktai, informacija apie užsienyje esančias giminingas šauliams organizacijas ir panašiai, – vardija S. Ignatavičius. – Jeigu tuomet šaulys visa šia informacija atitinkamai naudojosi, skaitydavo, jis buvo visapusiškai informuotas. Štai pažiūrėkime, čia dar buvo ir uniformos dėvėjimo taisyklės, rikiuotės pagrindai, šaulių sąjungos vėliavos naudojimo tvarka, netgi randame sveikatos patarimų – aprašyta namų vaistinė kompleksacija arba štai – patarimai, kaip prižiūrėti bites. Kasmet tokių kalendorių buvo išleidžiama po 40 tūkstančių.“

2

KITI IŠSAUGOTI LEIDINIAI

Tarp LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidento išsaugotų originalių tarpukario leidinių randame ir 1936 metų šaulių sąjungos įstatymą. „Šaulių sąjungos įstatymas ir statutas“ – 80 puslapių spaudinys, kuriame pateikti organizacijos teisiniai nuostatai: pradedant nuo organizacijos valdymo, tikslų iki uniformų, vėliavų, minėjimų ir gaisro gesinimo darbų. Anot S. Ignatavičiaus, šiuos leidinius pradėta leisti po šaulių sąjungos reformos. Čia turime omenyje 1935 metais patvirtintą Lietuvos kariuomenės reformų planą, išleistą šaulių sąjungos įstatymą, kuriame sąjunga buvo labiau įsukurinta ir pavaldi kariuomenės vadui.

Štai ir nedidelė 1937 metų brošiūrėlė – „Lietuvos kariuomenės istorija“ – šauliams skirtas leidinukas, daugiausia supažindinantis su svarbiausiais Nepriklausomybės kovų aspektais.

Nepamirškime ir atvirukų. Čia turime vos kelis pavyzdžius, tarkime, vienas jų išleistas steigiant Kelmės šaulių namus ir skirtas rinkti lėšoms. „TAUTIEČIAI! LŠS Kelmės šaulių būrys kreipiasi į Jus darydamas rinkliavą Vlodo Putvinskio paminklui – šaulių namams Kelmėje įsigyti. Nors namai jau nupirkti ir priklauso šaulių sąjungai, bet liko 70 000 litų skolos, kurią išmokėti pasiėmė Kelmės šauliai. Nepajėgdami vieni šią našta pakelti, šiuo kreipiamės į mūsų dosniąją visuomenę prašydami paremti šią rinkliavą. „Aukavusieji“ ne mažiau 50 centų gauna šį paveikslėlį“, – kitoje atviruko pusėje atspausdintą tekstą cituoja S. Ignatavičius. Atskiri būriai irgi mėgo leisti savo atvirukų rinkinius. Pašnekovas sako, kad jų būta pačių įvairiausių, čia turime vos du pavyzdžius.

Vadino juos „albumėliais“, nors viduje yra atskiri atvirukai, juos buvo galima išimti ir kam nors išsiųsti. Atvirukuose vaizdai (fotografijos) patys įvairiausi, nuo gamtos peizažų iki architektūros.

„Tarpukariu šauliai išplatino apie 520 tūkst. įvairiausių knygų, nekalbant apie milijoninius kiekius kitų smulkiųjų leidinukų, tad bendra leidinių suma viršijo du milijonus. Čia, ką turime prieš akis, nesudaro net vieno procento“, – pabrėžia pašnekovas.

Tokie šaulių sąjungos leidinių mastai, jų įvairovė ir gausa, anot LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidento, atskleidžia mūsų organizacijos istoriją. „Aš labai norėčiau perleisti II V. Putvinskio raštų tomą, kuriame jis detalai paaiškina apie šauliškumą, jo pradmenis. Mat mes dažnai galvojame, kad šaulys yra tik šaulių sąjungos narys. Taip manydami klystame.“

Netgi šių metų situacija tai rodo – minint Sausio 13-osios 35-metį, atminimo medaliais „Šaulys – laisvės gynėjas“ buvo apdovanoti ne tik šaulių sąjungos nariai, bet ir kiti nusipelnę laisvės gynėjai. Kai kam kilo klausimų „kodėl buvo apdovanoti tokiu medaliu ne šaulių sąjungos nariai?“ – aiškina S. Ignatavičius. – Prisiminkime, anot V. Putvinskio, šaulystė grindžiama kovos už laisvę ir kovos už tiesą idėja. Jo mintis „sušaulinti Lietuvą“ irgi nebuvo vien tik siekis, kad visi taptų organizacijos nariais, o noras, kad kuo daugiau Lietuvos gyventojų taptų savo laisvės gynėjais. Visos šios mintys ir yra V. Putvinskio raštuose. Juos perleidus ir pritaikius šiandienos visuomenei, būtų kur kas lengviau suvokti šauliškumo esmę.“

„STACCATO 2011 HD P4“: ERGONOMIŠKAS, INOVATYVUS IR MADINGAS

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS

14

1. Šio pistoleto nesupainiosi su jokia kitu ginklu.
2. Taikikliai itin patogūs.
3. Saugos svirtis labai ergonomiška.
4. Rankenos anga praplatinta, todėl lengva pakeisti dėtuve.

Kalbos apie „Staccato“ pistoletus sklido jau seniai. Nors vieni skundėsi aukšta kaina, o kiti tikino, kad kokybė tiesiog kainuoja, niekas nedrįso pasakyti, jog tai prasti ginklai. Šaulius ne vienus metus dosniai remianti įmonė „Baltic Shooter“ savo asortimentą jau papildė šiais modeliais. Nuvykome jų apžiūrėti ir patys išbandyti šaudykloje.

2

KAS TIE „STACCATO“?

Teksaso valstijoje (JAV) įsikūrusi įmonė anksčiau buvo žinoma „STI International“ vardu. Po 2020-aisiais įvykusios reorganizacijos ji pradėjo gaminti pistoletus, priklausančius „2011“ platformai. Priklausomai nuo modelio žymėjimo, šie ginklai pritaikyti skirtingoms reikmėms: tarnyboms, savignybai ar sportui. Pavyzdžiui, „Staccato P“ skirtas specialiosioms tarnyboms, C2 ir dar mažesnis CS yra kompaktiniai modeliai, o XC – orientuotas į aukščiausio lygio varžybas.

Ginklų istorijos žinovai iškart pastebės neatsitiktinę sąsają su legendiniu „Colt M1911“. Nors „Staccato“ galima laikyti šios legendos tęsiniu, paprastu „įpėdiniu“ jo nepavadinsi – šiuolaikiniai modeliai yra gerokai inovatyvesni, prašmatnesni ir kokybiškesni.

Pagrindinis klausimas, mąstant apie „Staccato“, – trumpas: „Ar verta?“ „Glokininkai“ iki užkimimo įrodinėd, kad tikram pistoletui visų tų „cackų patackų“ nereikia ir mokėti tokių pinigų neapsimoka. Tačiau tie, kurie vertina bekompromisę kokybę, inovacijas ir gali sau tai leisti, tiesiog išbando ir nusiperka. Juk už aukščiausios klasės inžineriją visada tenka susimokėti.

„Baltic Shooters“ savininkas, šaulys Augustas Žukauskas, atviravo, kad kai kurie ginklai buvo rezervuoti dar nepasiekę Lietuvos. Jo teigimu, itin svarbi aplinkybė yra tai, kad ginklo savininkas tampa bendruomenės dalimi, kuriai gamintojas užtikrina aukščiausio lygio remontą ir priežiūrą. Galiausiai, dar viena svarbi detalė: Teksase įsikūrusios įmonės savininkai yra kariai veteranai bei tarnybų atsargos karininkai. O jie tikrai žino, ką daro.

PIRMAS ĮSPŪDIS

Solidus ir ergonomiškas – tokia pirmoji išvada. Turėjusieji reikalų su legendiniu „Colt M1911“, iškart supras, apie ką kalba. Išskirtinį patogumą suteikia abipusiai ergonomiški saugikliai: taisyklingai suėmus ginklą, saugiklis natūraliai atsидuria

3

po nykščiu ir išsijungia be jokių papildomų pastangų. A. Žukauskas pastebi, kad pradedantiesiems šauliams tai kartais tampa puikia pamoka mokantis taisyklingo ginklo valdymo kontrolės.

Nusitaikymo prietaisai čia taip pat kiek kitokie, nei esame įpratę. Taikiklis yra kiek patrauktas į priekį ir aukštesnis už standartinius. Kryptukas turi tričio elementą, kuris aktyviai šviečia dešimtmečius, – tai gerokai palengvina darbą prieblandoje ar naktį, o svarbiausia – jam nereikia jokių baterijų.

Tokia konstrukcija – neatsitiktinė. Mechaniniai taikikliai suprojektuoti taip, kad sumontavus kolimatorių šie netrukdytų, tačiau liktų matomi per optikos stiklą (vadinamasis „co-witness“ principas). Jei kolimatorius sugestų ar išsikrautų jo baterija, šaulys gali akimirksniu naudotis mechaniniu taikikliu be jokių papildomų korekcijų. Pats kolimatoriaus montavimas yra maksimaliai paprastas: tereikia nusukti plokštelę ir pritvirtinti prietaisą – jokių papildomų laikiklių.

Bendrai tariant, „Staccato“ be kolimatoriaus yra sunkiai įsivaizduojamas. Juk pirkdami „Ferrari“, ko gero, nemąstote, kaip sutaupyti įsigyjant pigias padangas?

NAUDINGI PATOBULINIMAI

Nuleistuko eiga šiame „Staccato“ modelyje yra stulbinamai sklandi. Kiekvienas šaulys turi savo „nuleistuko tikėjimą“, tad rasti bendrą sutarimą čia sunku, tačiau šių eilučių autorius negali pakęsti papildomų saugiklio svirtelių ant paties nuleistuko (būdingų „Glock“ tipo ginklams). Šiuo požiūriu „Staccato“ yra beveik idealus: jo nuleistuko eiga trumpa, skaidri ir neturi jokių neaiškių stabtelėjimų, kuriuos reikėtų „išjausti“. Tai ginklas, sukurtas greitai šaudyti, – pakartotinį šūvį čia galima atlikti gerokai operatyviau.

Kiekvienas „Staccato“ pistoletas komplektuojamas su „Magwell“ sistema, kuri gerokai palengvina dėtuves prijungimą.

4

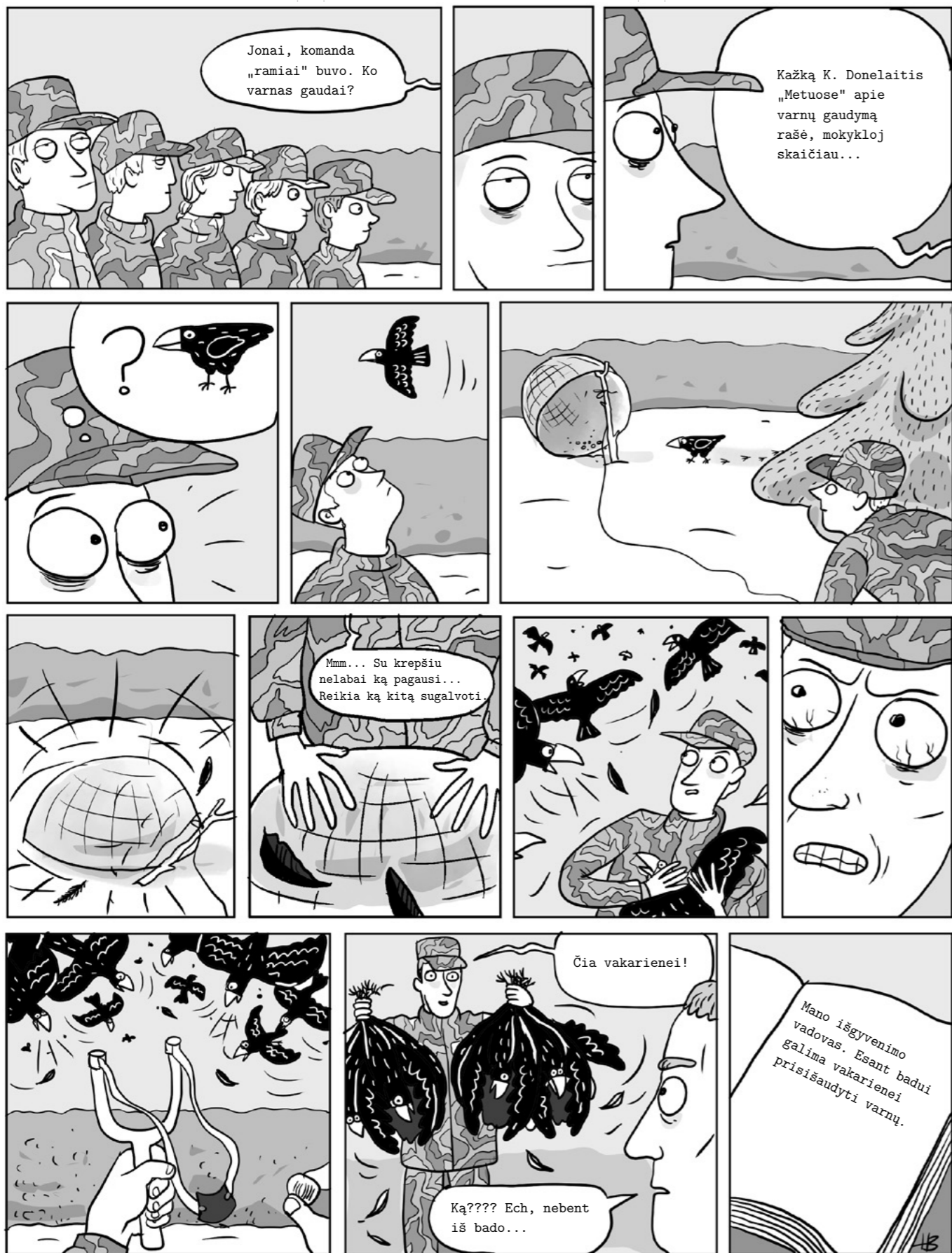
Tai rankenos praplatinimas (specialūs kreipikliai), todėl keičiant dėtuve nebereikia preciziško tikslumo taikant į rankenos angą. Toks sprendimas ypač parankus IPSC ar IDPA sportinio šaudymo disciplinose, tačiau puikiai tinka ir taktiniam ar kariniam naudojimui. Beje, „Staccato 2011 HD P4“ ir P4,5 (šiek tiek ilgesnis vamzdis) tinka ir plačiai paplitusių pistoletų „Glock“ dėtuves (ir priešingai). ×

TECHNINIAI DUOMENYS

- Kalibras:** 9 x 19;
- Vamzdžio dangas:** DLC („Diamond Like Carbon“);
- Rėmas:** 4140 plienas;
- Nuleistuko jėga:** 1,8–2,04 kg;
- Kryptukas:** Tričio „Trijicon“ naktinis taikiklis;
- Dėtuves talpa:** 18 šovinių;
- Matmenys:** 19,3 x 4,1 x 14 cm;
- Svoris:** 907 g.

VADO ŽODIS-ĮSAKYMS, BET KAI VISKĄ SUPRANTI TIESIOGIAI...

Komikso autorė: HERTA BURBĖ
Siužeto autorė: ASTA JOLANTA MIŠKINYTĖ

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

STOK Į LIETUVOS KARO AKADEMIJĄ

Prisidėk
prie valstybės
gynybos!

Rinkis
karininko profesiją
ir tapk karininku!

100 % valstybės
finansuojamos studijos

apgyvendinimas

maitinimas

karinė apranga
ir ekipuotė

stipendija
550–1 400 Eur

bakalauro diplomas ir
leitenanto laipsnis baigus
studijas

WWW.LKAL.T

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2026

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt

